॥ श्रीः ॥

धातुरूपावलिः ।

पण्डित गोपीनाथशर्मोद्धृत-

लघुधातुपाठ-सहिता ।

सेयं

क्षेमराज-श्रीकृष्णदासश्रेष्ठिना

मुम्बय्यां

स्वकीये "श्रीवेङ्कटेश्वर" स्टीम् मुद्रणयन्त्रालये

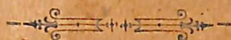
मुद्रयित्वा प्रकाशिता ।

संवत् १९७४, शके १८३९.

यह पुस्तक खेमराज श्रीकृष्णदासने बम्बई खेतवाड़ी ७ वीं गली खम्बाटा लेन
निज 'श्रीवेङ्कटेश्वर' स्टीम् प्रेसमें अपने लिये छापकर यहीं प्रकाशित किया

॥ श्रीः ॥

अथ धातुरूपावलिः ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ धातुरूपाणि लिख्यंते॥ तत्र सत्ताद्यर्थः शब्विकरणोऽकर्मको भूधातुः ॥ तस्मात्कर्तरि परस्मैपदं भवति ॥ वर्तमाने लट् ॥ भवति १ भवतः २ भवन्ति ३ इति प्रथमः पुरुषः ॥ भवसि १ भवथः २ भवथ ३ इति मध्यमः पुरुषः ॥ भवामि १ भवावः २ भवामः ३ इत्युत्तमः पुरुषः ॥ अनद्यतनपरोक्षे भूते लिट् ॥ बभूव १ बभूवतुः २ बभूवुः ३ प्र० ॥ बभूविथ १ बभूवथुः २ बभूव ३ म० ॥ बभूव १ बभूविव २ बभूविम ३ उ० ॥ अनद्यतनभविष्यति लुट् ॥ भविता १ भवितारौ २ भवितारः ३ प्र० ॥ भवितासि १ भवितास्थः २ भवितास्थ ३ म० ॥ भवितास्मि १ भवितास्वः २

भवितास्मः ३ उ० ॥ भविष्यति लृट् ॥ भविष्यति १
भविष्यतः २ भविष्यंति ३ प्र० ॥ भविष्यसि १
भविष्यथः २ भविष्यथ ३ म० ॥ भविष्यामि १
भविष्यावः २ भविष्यामः ३ उ० ॥ विधौ निमंत्रणे
कामचारानुज्ञायांसत्कारपूर्वकव्यापारे प्रश्ने प्रा-
र्थनायामाशिषि च लोट् ॥ तत्र भवतादिति रूप-
माशिष्येव ॥ भवतु-भवतात् १ भवताम् २ भवंतु ३
प्र० ॥ भव-भवतात् १ भवतम् २ भवत ३ म० ॥
भवानि १ भवाव २ भवाम ३ उ० ॥ अनद्यतनभू-
ते लङ् ॥ अभवत् १ अभवताम् २ अभवन् ३ प्र० ॥
अभवः १ अभवतम् २ अभवत ३ म० ॥ अभवम् १
अभवाव २ अभवाम ३ उ० ॥ विधौनिमन्त्रणेका-
मचारानुज्ञायांसत्कारपूर्वकव्यापारे प्रार्थनायांप्र-
श्ने च लिङ् ॥ भवेत् १ भवेताम् २ भवेयुः ३ प्र० ॥ भवेः
१ भवेतम् २ भवेत ३ म० ॥ भवेयम् १ भवेव २ भवेम

२ उ० ॥ आशिषि लिङ् ॥ भूयात् १ भूयास्ताम् २ भूयासुः ३ प्र० ॥ भूयाः १ भूयास्तम् २ भूयास्त ३ म० ॥ भूयासम् १ भूयास्व २ भूयास्म ३ उ० ॥ भूते लुङ् ॥ अभूत् १ अभूताम् २ अभूवन् ३ प्र० ॥ अभूः १ अभूतम् २ अभूत ३ म० ॥ अभूवम् १ अभूव २ अभूम ३ उ० ॥ क्रियाया अनिष्पत्तौ हेतुहेतुमद्भावे लृङ् ॥ अभविष्यत् १ अभविष्यताम् २ अभविष्यन् ३ प्र० ॥ अभविष्यः १ अभाविष्यतम् २ अभाविष्यत ३ म० ॥ अभविष्यम् १ अभविष्याव २ अभविष्याम ३ उ० ॥ भवतेर्णिच् ॥ अत्र परस्मैपदानि ॥ लट् ॥ भावयति १ भावयतः २ भावयंति ३ प्र० ॥ भावयसि १ भावयथः २ भावयथ ३ म० ॥ भावयामि १ भावयावः २ भावयामः ३ उ० ॥ लिट् ॥ भावयांचकार १ भावयांचक्रतुः २ भावयांचक्रुः ३ प्र० ॥ भावयांचकर्थ १ भावयांचक्रथुः २ भावयांच-

क ३म०॥भावयांचकार–भावयांचकर १ भावयांचकृव २भावयांचकृम ३उ०॥ भावयांबभूव १ भावयांबभूवतुः२भावयांबभूवुः३प्र०॥ भावयांबभूविथ १भावयांबभूवथुः२भावयांबभूव ३म० ॥ भावयांबभूव १ भावयांबभूविव २ भावयांबभूविम ३ उ० ॥ भावयामास १ भावयामासतुः २ भावयामासुः ३प्र०॥भावयामासिथ १भावयामासथुः २ भावयामास ३ म० ॥ भावयामास १भावयामासिव २ भावयामासिम३उ० ॥लुट्॥भावयिता१भावयितारौ २ भावयितारः ३ प्र० ॥ भावयितासि १ भावयितास्थः२भावयितास्थ३ म०॥भावयितास्मि १ भावयितास्वः२ भावयितास्मः ३उ० ॥ लृट्॥ भावयिष्यति १भावयिष्यतः२ भावयिष्यंति ३ प्र०॥ भावयिष्यसि १ भावयिष्यथः२भावयिष्यथ३म०॥ भावयिष्या-

मि १ भावयिष्यावः २ भावयिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ भावयतु–भावयतात् १ भावयताम् २ भावयंतु ३ प्र० ॥ भावय–भावयतात् १ भावयतम् २ भावयत ३ म० ॥ भावयानि १ भावयाव २ भावयाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अभावयत् १ अभावयताम् २ अभावयन् ३ प्र० ॥ अभावयः १ अभावयतम् २ अभावयत ३ म० ॥ अभावयम् १ अभावयाव २ अभावयाम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ भावयेत् १ भावयेताम् २ भावयेयुः ३ प्र० ॥ भावयेः १ भावयेतम् २ भावयेत ३ म० ॥ भावयेयम् १ भावयेव २ भावयेम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भाव्यात् १ भाव्यास्ताम् २ भाव्यासुः ३ प्र० ॥ भाव्याः १ भाव्यास्तम् २ भाव्यास्त ३ म० ॥ भाव्यासम् १ भाव्यास्व २ भाव्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अबीभवत् १ अबीभवताम् २ अबीभवन् ३ प्र० ॥ अबीभवः १ अबीभवतम् २ अबी-

भवत ३ म० ॥ अबीभवम् १ अबीभवाव २ अबी-
वाम ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभावयिष्यत् १ अभावयिष्य-
ताम् २ अभावयिष्यन् ३ प्र० ॥ अभावयिष्यः
अभावयिष्यतम् २ अभावयिष्यत ३ म० ॥ अभाव-
यिष्यम् १ अभावयिष्याव २ अभावयिष्याम ३ उ०
अथात्मनेपदानि ॥ भावयते १ भावयेते २ भावयन्ते
३ प्र० ॥ भावयसे १ भावयेथे २ भावयध्वे ३
म० ॥ भावये १ भावयावहे २ भावयामहे ३ उ० ॥
लिट् ॥ भावयांचक्रे १ भावयांचक्राते २ भावयां-
चक्रिरे ३ प्र० ॥ भावयांचकृषे १ भावयांचक्राथे २
भावयांचकृढ्वे ३ म० ॥ भावयांचक्रे १ भावयांचकृ-
वहे २ भावयांचकृमहे ३ उ० ॥ एवं भावयांबभूवे-
त्यादि तथा भावयामासेत्यादि ॥ लुट् ॥ भावयि-
ता १ भावयितारौ २ भावयितारः ३ प्र० ॥ भावयि-
तासे १ भावयितासाथे २ भावयिताध्वे ३ म० ॥ भा-

यिताहे १ भावयितास्वहे२ भावयितास्महे३उ०।
लृट्॥ भावयिष्यते १ भावयिष्येते२ भावयिष्यंते
३प्र०॥ भावयिष्यसे १ भावयिष्येथे २ भावयि-
ष्यध्वे ३म०॥ भावयिष्ये १ भावयिष्यावहे२ भाव-
यिष्यामहे३उ०॥ लोट्॥ भावयताम् १ भावयेताम्
भावयंताम्३प्र०॥ भावयस्व १ भावयेथाम् २ भाव-
यध्वम्३म०॥ भावयै १ भावयावहै२ भावयामहै ३
उ०॥ लङ्॥ अभावयत १ अभावयेताम्२ अभाव-
यंत ३प्र०॥ अभावयथाः १ अभावयेथाम्२ अभा-
वयध्वम् ॥ ३म०॥ अभावये १ अभावयावहि २
अभावयामहि३उ०॥ विधिलिङ्॥ भावयेत १ भाव-
येयाताम्२ भावयेरन्३प्र०॥ भावयेथा १ भावये-
याथाम्२ भावयेध्वम्३म०॥ भावयेय: १ भावयेव-
हि२ भावयेमहि३उ०॥ आशीर्लिङ्॥ भावयिषीष्ट
१ भावयिषीयास्ताम्२ भावयिषीरन्३प्र०॥ भाव-

यिषीष्ठाः १ भावयिषीयास्थाम् २ भावयिषी-
ढ्वम्-ध्वम् ३ म० ॥ भावयिषीय १ भावयिषी-
वहि२भावयिषीमहि३उ०॥ लुङ् ॥अबीभवत १
अबीभवेताम् २ अबीभवंत ३ प्र० ॥ अबीभ-
वथाः १ अबीभवेथाम् २ अबीभवध्वम् ३ म०॥
अबीभवे १ अबीभवावहि २ अबीभवामहि ३
उ० ॥ लृङ् ॥ अभावयिष्यत १ अभावयि-
ष्येताम् २ अभावयिष्यंत ३ प्र० ॥ अभावयि-
ष्यथाः १ अभावयिष्येथाम्२अभावयिष्यध्वम्
३म०॥अभावयिष्ये१अभावयिष्यावहि२अभा-
वयिष्यामहि३उ०॥भवतेःसन्॥लट्॥बुभूषति १
बुभूषतः२ बुभूषन्ति ३प्र०॥बुभूषसि १ बुभूषथः
२बुभूषथ३म०॥बुभूषामि१बुभूषावः २ बुभूषामः
३उ०॥ लिट्॥ बुभूषांचकारेत्यादि बुभूषाम्बभू-
वेत्यादि बुभूषामासेत्यादि च पूर्ववत ॥ लुट् ॥
बुभूषिता १बुभूषितारौ२बुभूषितारः ३ प्र० ॥ बु-

भूषितासि १ बुभूषितास्थः २ बुभूषितास्थ ३ म० ॥
बुभूषितास्मि १ बुभूषितास्वः २ बभूषितास्मः ३
उ० ॥ लृट् ॥ बुभूषिष्यति १ बुभूषिष्यतः २ बुभूषि-
ष्यंति ३ प्र० ॥ बुभूषिष्यसि १ बुभूषिष्यथः २ बु-
भूषिष्यथ ॥ ३ म० ॥ बूभूषिष्यामि १ बुभूषिष्यावः २
बुभूषिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ बुभूषतु--बुभूषता-
त् १ बुभूषताम् २ बुभूषंतु ३ प्र० ॥ बुभूष--बुभूषता-
त् १ बुभूषतम् २ बुभूषत ३ म० ॥ बुभूषाणि १ बुभू-
षाव २ बुभूषाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबुभूषत् १ अबु-
भूषताम् २ अबुभूषन् ३ प्र० ॥ अबुभूषः १ अबुभू-
षतम् २ अबुभूषत ३ म० ॥ अबुभूषम् १ अबुभूषाव २
अबुभूषाम ॥ ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बुभूषेत् १ बुभू-
षेताम् २ बुभूषेयुः ३ प्र० ॥ बुभूषेः १ बुभूषेतम् २ बुभू
षेत ३ म० ॥ बुभूषेयम् १ बुभूषेव २ बुभूषेम ३ उ० ॥
आशीर्लिङ् ॥ बुभूष्यात् १ बुभूष्यास्ताम् २ बुभूष्या-

सुः३ प्र० ॥ बुभूष्याः१ बुभूष्यास्तम्२बुभूष्यास्त
३ म० ॥बुभूष्यासम् १बुभूष्यास्व२ बुभूष्यास्म
३०लुङ् ॥ अबुभूषीत् १ अबुभूषिष्टाम्२अबुभू
षिषुः ३प्र०॥ अबुभूषीः १ अबुभूषिष्टम्२ अबु
षिष्ट ३म०॥ अबुभूषिषम् १ अबुभूषिष्व२अबु
षिष्म ३उ० ॥लृङ्॥ अबुभूषिष्यत्१अबुभूषिष्य-
ताम्२अबुभूषिष्यन् ३प्र०॥ अबुभूषिष्यः१ अबु
भूषिष्यतम्२अबुभूषिष्यत३म०॥अबुभूषिष्यम् १
अबुभूषिष्याव२अबुभूषिष्याम३उ०॥भवतेर्यङ् ॥
लट् ॥ बोभूयते १ बोभूयेते २ बोभूयंते ३ प्र०॥
बोभूयसे १ बोभूयेथे २ बोभूयध्ये३म० बोभूये१
बोभूयावहे २ बोभूयामहे३उ० ॥ लिट् ॥ बोभू-
यांचक्रइत्यादि एवं बोभूयांबभूवेत्यादि बोभूया-
मासेत्यादि च पूर्ववत् ॥लुट्॥ बोभूयिता१बोभू-
यितारौ २ बोभूयितारः ३ प्र० ॥ बोभूयितासे१

बोभूयितासाथे २ बोभूयिताध्वे ३ म० ॥ बोभूयि-
ताहे १ बोभूयितास्वहे २ बोभूयितास्महे ३ उ० ॥
लृट् ॥ बोभूयिष्यते २ बोभूयिष्येते २ बोभूयिष्यं-
ते ३ प्र० ॥ बोभूयिष्यसे १ बोभूयिष्येथे २ बोभूयि-
ष्यध्वे ३ म० ॥ बोभूयिष्ये १ बोभूयिष्यावहे २
बोभूयिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ बोभूयताम् १ बोभू-
येताम् २ बोभूयन्ताम् ३ प्र० ॥ बोभूयस्व १ बोभू-
येथाम् २ बोभूयध्वम् ३ म० बोभूयै १ बोभूयावहै २
बोभूयामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबोभूयत १ अबो-
भूयेताम् २ अबोभूयंत ३ प्र० ॥ अबोभूयथाः १ अबो-
भूयेथाम् २ आबोभूयध्वम् ३ म० ॥ अबोभूये १ अबो-
भूयावहि २ आबोभूयामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥
बोभूयेत १ बोभूयेयाताम् २ बोभूयेरन् ३ प्र० ॥ बोभू-
येथाः १ बोभूयेयाथाम् २ बोभूयेध्वम् ३ म० ॥ बोभू-
येय १ बोभूयेवहि २ बोभूयेमहि ३ उ० ॥ आशी-

लिङ्॥ बोभूयिषीष्ट १ बोभूयिषीयास्ताम् २ बोभूयिषीरन् ३ प्र० ॥ बोभूयिषीष्ठाः १ बोभूयिषीयास्थाम् २ बोभूयिषीध्वम् ३ बोभूयिषीढ्वम् ३ म० बोभूयिषीय १ बोभूयिषीवहि २ बोभूयिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ्॥ अबोभूयिष्ट १ अबोभूयिषाताम् २ अबोभूयिषत ३ प्र० ॥ अबोभूयिष्ठाः १ अबोभूयिषाथाम् २ अबोभूयिध्वम् ३ अबोभूयिढ्वम् ३ म० ॥ अबोभूयिषि १ अबोभूयिष्वहि २ अबोभूयिष्महि ३ उ० ॥ लृङ्॥ अबोभूयिष्यत १ अबोभूयिष्येताम् २ अबोभूयिष्यंत ३ प्र० ॥ अबोभूयिष्यथाः १ अबोभूयिष्येथाम् २ अबोभूयिष्यध्वम् ३ म० । अबोभूयिष्ये १ अबोभूयिष्यावहि २ अबोभूयिष्यामहि ३ उ० ॥ भवतेर्यङ्लुक्॥ लट्॥ बोभवीति १ बोभोति १ बोभूतः २ बोभुवति ३ प्र० ॥ बोभवीषि १ बोभोषि १ बोभूथः २ बोभूथ ३ म० ॥ बोभवी-

मि १ बोभोमि १ बोभूवः २ बोभूमः ३ उ० ॥ ॥लिट्॥ बोभवांचकारेत्यादि॥बोभवांबभूवेत्यादि । बोभवामासेत्यादि च पूर्ववत्॥लुट्॥ बोभविता १ बोभवितारौ २ बोभवितारः३प्र०॥बोभवितासि १ बोभवितास्थः २बोभवितास्थ३म०॥ बोभवितास्मि १ बोभवितास्वः २ बोभवितास्मः ३ उ०॥लृट्॥ बोभविष्यति १ बोभविष्यतः २ बोभविष्यंति ३ प्र० ॥ बोभविष्यसि १बोभविष्यथः २ बोभविष्यथ ३ म० बोभविष्यामि १ बोभविष्यावः २ बोभविष्यामः ३ उ० ॥ ॥लोट्॥बोभवीतु १ बोभोतु १ बोभूतात् १ बोभूताम् २ बोभुवतु ३॥प्र०बोभूहि १ बोभूतात् १ बोभूतम्२ बोभूत३म०॥बोभवानि १ बोभवाव २ बोभवाम ३ उ०॥ लङ्॥ अबोभवीत्१ अबोभोत् १ अबोभूताम् २ अबोभवुः३प्र०॥अबोभवीः १

अबोभोः १ अबोभूतम् २ अबोभूत ३ म० ॥ अबो-
भवम् १ अबोभूव २ अबोभूम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥
बोभूयात् १ बोभूयाताम् २ बोभूयुः ३ प्र० ॥ बोभू-
याः १ बोभूयातम् २ बोभूयात ३ म० ॥ बोभूयाम् १
बोभूयाव २ बोभूयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ बो-
भूयात् १ बोभूयास्ताम् २ बोभूयासुः ३ प्र० ॥ बो-
भूयाः १ बोभूयास्तम् २ बोभूयास्त ३ म० ॥ बोभू-
यासम् १ बोभूयास्व २ बोभूयास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥
अबोभूवीत् १ अबोभोत् १ अबोभूताम् २ अबोभू-
वुः ३ ॥ प्र० ॥ अबोभूवीः १ अबोभोः १ अबोभूतम् २
अबोभूत ३ म० ॥ अबोभूवम् १ अबोभूव २ अबो-
भूम ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अबोभविष्यत् १ अबोभवि-
ष्याताम् २ अबोभविष्यन् ३ प्र० अबोभविष्यः १
अबोभविष्यतम् २ अबोभविष्यत ३ म० ॥ अबोभ-
विष्यम् १ अबोभविष्याव २ अबोभविष्याम ३ उ०

अथ वृद्ध्यर्थः शब्विकरणोऽकर्मक आत्मनेपदवा-
नेधधातुः ॥लट्॥एधते१ एधेते२ एधन्ते ३ प्र०॥
एधसे१एधेथे २ एधध्वे३ म०॥ एधे १ एधावहे२
एधामहे३ उ०लिट् ॥एधांचक्रे १ एधांचक्राते२
एधांचक्रिरे ३ इत्यादि॥ एवमेधांबभूवेत्यादि ए-
धामासेत्यादि च पूर्ववत्॥लुट्॥एधिता१एधिता-
रौ २ एधितारः३ प्र०॥ एधितासे१एधितासाथे२
एधिताध्वे ३ म०॥ एधिताहे१ एधितास्वहे२ए-
धितास्महे ३ उ० लृट् ॥ एधिष्यते १ एधिष्ये-
ते २ एधिष्यन्ते३ प्र० ॥ एधिष्यसे१ एधिष्येथे२
एधिष्यध्वे३ म० ॥एधिष्ये एधिष्यावहे२ एधि-
ष्यामहे३उ०॥ लोट्॥ एधताम् १ एधेताम्२एधं-
ताम्३प्र०॥ एधस्व१ एधेथाम् २ एधध्वम्३म०॥
एधै१एधावहै २ एधामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ ऐध-
त१ऐधेताम्२ऐधन्त ३ प्र०॥ऐधथाः१ऐधेथाम्२

ऐधध्वम् ३ म० ॥ ऐधे १ ऐधावहि २ ऐधामहि ३ उ० ॥
विधिलिङ् ॥ एधेत १ एधेयाताम् २ एधेरन् ३ प्र० ॥
एधेथाः १ एधेयाथाम् २ एधेध्वम् ३ म० एधेय १
एधेवहि २ एधेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ एधि-
षीष्ट १ एधिषीयास्ताम् २ एधिषीरन् ३ प्र० ॥ एधि-
षीष्ठाः १ एधिषीयास्थाम् २ एधिषीध्वम् ३ म० ॥
एधिषीय १ एधिषीवहि २ एधिषीमहि ३ उ० ॥
लुङ् ॥ ऐधिष्ट १ ऐधिषाताम् २ ऐधिषत ३ प्र० ॥ ऐ-
धिष्ठाः १ ऐधिषाथाम् २ ऐधिध्वम् ३ ऐधिढ्वम् ३ म० ।
ऐधिषि १ ऐधिष्वहि २ ऐधिष्महि ३ उ० ॥ लृङ्
ऐधिष्यत १ ऐधिष्येताम् २ ऐधिष्यंत ३ प्र० ॥ ऐ-
धिष्यथाः १ ऐधिष्येथाम् २ ऐधिष्यध्वम् ३ म० ॥ ऐ
धिष्ये १ ऐधिष्यावहि २ ऐधिष्यामहि ३ उ० ॥ अ-
थ लुग्विकरणः सकर्मकः परस्मैपदवान् ज्ञानार्थको
विद् धातुः ॥ लट् ॥ वेद १ विदतुः २ विदुः ३ प्र० ॥

वेत्थ १ विदथुः २ विद३ म० ॥ वेद १ विद्व २ विद्म ३ उ० ॥ वेत्ति १ वित्तः २ विदंति ३ प्र० ॥ वेत्सि १ वित्थः २ वित्थ ३ म० ॥ वेद्मि १ विद्वः २ विद्मः ३ उ० ॥ लिट् ॥ विवेद १ विविदतुः २ विविदुः ३ प्र० ॥ विवेदिथ १ विविदथुः २ विविद ३ म० ॥ विवेद १ विविदिव २ विविदिम ३ उ० ॥ विदांचकारेत्यादि विदांबभूवेत्यादिविदामासेत्यादि च पूर्ववत् ॥ लुट् ॥ वेदिता १ वेदितारौ २ वेदितारः ३ प्र० वेदितासि १ वेदितास्थः २ वेदितास्थ ३ म० वेदितास्मि १ वेदितास्वः २ वेदितास्मः ३ उ० लृट् ॥ वेदिष्यति १ वेदिष्यतः २ वेदिष्यंति ३ प्र० वेदिष्यसि १ वेदिष्यथः २ वेदिष्यथ ३ म० ॥ वेदिष्यामि १ वेदिष्यावः २ वेदिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ विदांकरोतु १ विदांकुरुतात् १ विदांकुरुताम् २ विदांकुर्वंतु ३ प्र० वि-

दांकुरु १ विदांकुरुतात् १ विदांकुरुतम् २ विदाकुरुत ३ म० विदांकरवाणि १ विदांकरवाव २ विदांकरवाम ३ उ० वेत्तु १ वित्तात् १ वित्ताम् २ विदंतु ३ प्र० ॥ विद्धि १ वित्तात् १ वित्तम् २ वित्त ३ म० ॥ वेदानि १ वेदाव २ वेदाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अवेत् १ अवित्ताम् २ अविदुः ३ प्र० ॥ अवेः १ अवेत् १ अवित्तम् २ अवित्त ३ म० अवेदम् १ अविद्व २ अविद्म ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ विद्यात् १ विद्याताम् २ विद्युः ३ प्र० ॥ विद्याः १ विद्यातम् २ विद्यात ३ म० ॥ विद्याम् १ विद्याव २ विद्याम ३ उ० ॥ ॥ आशीर्लिङ् ॥ विद्यात् १ विद्यास्ताम् २ विद्यासुः ३ प्र० विद्याः १ विद्यास्तम् २ विद्यास्त ३ म० विद्यासम् १ विद्यास्व २ विद्यास्म ३ उ० लुङ् ॥ अवेदीत् १ अवेदिष्टाम् २ अवेदिषुः ३ प्र० ॥ अवेदीः १ अवेदिष्टम् २ अवेदिष्ट ३ म० ॥ अवेदिषम् १ अवेदि-

ष्व २ अवेदिष्म ३ ॥ लृङ् ॥ अवेदिष्यत् १ अवेदिष्यताम् २ अवेदिष्यन् ३ प्र० ॥ अवेदिष्यः १ अवेदिष्यतम् २ अवेदिष्यत ३ म० अवेदिष्यम् १ अवेदिष्याव २ अवेदिष्याम ३ उ० ॥ अथ लुग्विकरणः सकर्मकउभयपदवान्व्यक्तवागर्थको ब्रूधातुः तत्र परस्मैपदानि ॥ लट् ॥ आह १ आहतुः २ आहुः ३ प्र० ॥ आत्थ १ आहथुः २ ब्रूथ ३ म० ब्रवीमि १ ब्रूवः २ ब्रूमः ३ उ० ॥ ब्रवीति १ ब्रूतः २ ब्रुवंति ३ प्र० ब्रवीषि १ ब्रूथः २ ब्रूथ ३ म० ॥ ब्रवीमि १ ब्रूवः २ ब्रूमः ३ उ० लिट् उवाच १ ऊचतुः २ ऊचुः ३ प्र० ॥ उवचिथ १ उवक्थ १ ऊचथुः २ ऊच ३ म० ॥ उवाच १ उवच १ ऊचिव २ ऊचिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ वक्ता १ वक्तारौ २ वक्तारः ३ प्र० ॥ वक्तासि १ वक्तास्थः २ वक्तास्थ ३ म० ॥ वक्तास्मि १ वक्तास्वः २ वक्तास्मः ३ उ०

॥ लृट् ॥ वक्ष्यति १ वक्ष्यतः २ वक्ष्यंति ३ प्र० ॥ वक्ष्यसि १ वक्ष्यथः २ वक्ष्यथ ३ म० ॥ वक्ष्यामि १ वक्ष्यावः २ वक्ष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ ब्रवीतु-ब्रूतात् १ ब्रूताम् २ ब्रुवंतु ३ प्र० ब्रूहि-ब्रूतात् १ ब्रूतम् २ ब्रूत ३ म० ॥ ब्रवाणि १ ब्रवाव २ ब्रवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अब्रवीत् १ अब्रूताम् २ अब्रुवन् ३ प्र० ॥ अब्रवीः १ अब्रूतम् २ अब्रूत ३ म० अब्रवम् १ अब्रूव २ अब्रूम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ ब्रूयात् १ ब्रूयाताम् २ ब्रूयुः ३ प्र० ॥ ब्रूयाः १ ब्रूयातम् २ ब्रूयात म० ब्रूयाम् १ ब्रूयाव २ ब्रूयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ उच्यात् १ उच्यास्ताम् २ उच्यासुः ३ प्र० ॥ उच्याः १ उच्यास्तम् २ उच्यास्त ३ म० ॥ उच्यासम् १ उच्यास्व २ उच्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अवोचत् १ अवोचताम् २ अवोचन् ३ प्र० ॥ अवोचः १ अवोचतम् २ अवोचत ३ म० ॥ अवोचम् १ अवोचाव २

अवोचाम ३ उ० ॥लृङ्॥अवक्ष्यत् १ अवक्ष्यताम् २अवक्ष्यन्३प्र० ॥अवक्ष्यः१ अवक्ष्यतम्२अव-क्ष्यत३म० ॥ अवक्ष्यम् १ अवक्ष्याव२अवक्ष्या-म ३ उ०॥ अथात्मनेपदानि ॥ लट्॥ब्रूते१ब्रुवा-ते२ब्रुवते ३प्र० ॥ ब्रूषे १ब्रुवाथे२ ब्रूध्वे ३ म०॥ ब्रुवे १ ब्रूवहे २ ब्रूमहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ ऊचे १ ऊचाते २ ऊचिरे ३ प्र० ॥ ऊचिषे १ ऊचाथे २ ऊचिध्वे ३ म० ॥ ऊचे १ऊचिवहे२ ऊचिमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ वक्ता १ वक्तारौ २ वक्तारः ३ प्र० ॥ वक्तासे १वक्तासाथे२वक्ताध्वे ३ म०॥व-क्ताहे १ वक्तास्वहे २ वक्तास्महे ३ उ० ॥लृट्॥ वक्ष्यते १ वक्ष्येते२ वक्ष्यंते ३ प्र० ॥ वक्ष्यसे १ वक्ष्येथे २ वक्ष्यध्वे ३ म० ॥ वक्ष्ये१ वक्ष्यावहे २ वक्ष्यामहे ३ उ० ॥ लोट्॥ब्रूताम् १ ब्रुवाताम्२ब्रु-वताम्३प्र० ॥ ब्रूष्व १ब्रुवाथाम्२ब्रूध्वम् ३म० ॥

ब्रवै १ ब्रवामहै २ ब्रवामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अब्रू-
त १ अब्रुवाताम् २ अब्रुवत ३ प्र० अब्रूथाः १ अ-
ब्रुवाथाम् २ अब्रूध्वम् ३ म० ॥ अब्रुवि १ अब्रूवहि २
अब्रूमहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ ब्रुवीत १ ब्रूवीया-
ताम् २ ब्रुवीरन् ३ प्र० ॥ ब्रुवीथाः १ ब्रुवीयाथाम् २
ब्रुवीध्वम् ३ म० ॥ ब्रुवीय १ ब्रुवीवहि २ ब्रुवीमहि ३ ॥
उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ वक्षीष्ट १ वक्षीयास्ताम् २ व-
क्षीरन् ३ प्र० ॥ वक्षीष्ठाः १ वक्षीयास्थाम् २ वक्षीध्वम्
३ म० ॥ वक्षीय १ वक्षीवहि २ वक्षीमहि ३ उ० ॥
लुङ् ॥ अवोचत १ अवोचेताम् २ अवोचंत ३ प्र० ॥
अवोचथाः १ अवोचेथाम् २ अवोचध्वम् ३ म० ॥ अ
वोचे १ अवोचावहि २ अवोचामहि ३ उ० ॥ लृङ् ॥
अवक्ष्यत १ अवक्ष्येताम् २ अवक्ष्यंत ३ प्र० ॥ अव-
क्ष्यथाः १ अवक्ष्येथाम् २ अवक्ष्यध्वम् म० अवक्ष्ये
१ अवक्ष्यावहि २ अवक्ष्यामहि ३ उ०-अथसत्तार्थे-

कोऽकर्मको लुग्विकरणोऽस् धातुः॥तस्मात्कर्तरि परस्मैपदं भवति ॥ लट् ॥ अस्ति १स्तः२संति३ प्र० ॥ असि १ स्थः२स्थ३म० ॥अस्मि१स्वः२ स्मः ३उ० ॥ लिट्लुट्लृटांबभूवेत्यादीनिभूवद्रू-पाणि॥लोट्॥ अस्तु--स्तात्१स्ताम्२संतु३प्र०॥ एधि--स्तात्१स्तम्२स्त३म ०॥असानि१असा-व २ असाम३उ० ॥ लङ्॥ आसीत्१ आस्ताम् २ आसन् ३ प्र०॥आसीः१ आस्तम्२आस्त ३ म० आसम्१आस्व२आस्म३उ०॥ विधिलिङ्॥ स्यात् १ स्याताम् २ स्युः३उ०॥स्याः१स्यातं२ स्यात ३ म०॥ स्याम् १ स्याव२ स्याम३उ०॥ आशीर्लिङ्लुङ्लृङां भूयादित्यादीनिभूवद्रूपाणि ॥ अथ धारणपोषणार्थकः श्लुविकरणःसकर्मकउ-भयपदवान्भृञ्धातुः॥ तत्र परस्मैपदानि॥लट्॥ बिभर्ति १ बिभृतः२बिभ्रति३ प्र० ॥ बिभर्षि १

बिभृथः २ बिभृथ म० बिभर्मि १ बिभृवः २ ॥ बिभृमः ३ उ० ॥ लिट् ॥ बभार १ बभ्रतुः २ बभ्रुः ३ प्र० बभर्थ १ बभ्रथुः २ बभ्र ३ म० बभार बभर १ बभृव २ बभृम ३ उ० ॥ बिभरांचकारेत्यादि बिभरांबभूवेत्यादि बिभरामासेत्यादि च पूर्ववत् ॥ लुट् ॥ भर्त्ता १ भर्त्तारौ २ भर्त्तारः ३ प्र० ॥ भर्त्तासि १ भर्त्तास्थः २ भर्त्तास्थ ३ म० भर्त्तास्मि १ भर्त्तास्वः २ भर्त्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ भरिष्यति १ भरिष्यतः २ भरिष्यंति ३ प्र० ॥ भरिष्यसि १ भरिष्यथः २ भरिष्यथ ३ उ० ॥ भरिष्यामि १ भरिष्यावः २ भरिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ बिभर्तु- बिभृतात् १ बिभृताम् २ बिभ्रतु ३ प्र० ॥ बिभृहि- बिभृतात् १ बिभृतम् २ बिभृत ३ म० ॥ बिभराणि १ बिभराव २ बिभराम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबिभः १ अबिभृताम् २ अबिभरुः ३ प्र० ॥ अबिभः १ अबिभृ

तम्२अबिभृत३म० ॥ अबिभरम् १ अबिभृव२अ-
बिभृम ३उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बिभृयात् १ बिभृया:-
ताम्२बिभृयुः३प्र० ॥ बिभृयाः १ बिभृयातम्२बि-
भृयात३म० ॥ बिभृयाम् १ बिभृयाव२बिभृयाम ३
उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भ्रियात् १ भ्रियास्ताम्२भ्रि-
यासुः ३ प्र० ॥ भ्रियाः १ भ्रियास्तम्२भ्रियास्त३
म० ॥ भ्रियासम् १ भ्रियास्व२ भ्रियास्म३उ० ॥
॥ लुङ् ॥ अभार्षीत् १ अभार्ष्टाम्२अभार्षुः ३प्र० ॥
अभार्षीः १ अभार्ष्टम्२अभार्ष्ट३म० ॥ अभार्षम् १
अभार्ष्व२ अभार्ष्म ३उ० ॥ लृङ् ॥ अभरिष्यत् १
अभरिष्यताम् २अभरिष्यन्३प्र० ॥ अभरिष्यः १
अभरिष्यतम्२अभरिष्यत३म० ॥ अभरिष्यम् १
अभरिष्याव२अभरिष्याम ३उ० ॥ अथात्मनेप-
दानि ॥ लट् ॥ बिभृते १ बिभ्राते २ बिभ्रते ३ प्र० ॥
बिभृषे १ बिभ्राथे २ बिभृढ्वे ३ म० ॥ बिभ्रे १

बिभृवहे २ बिभृमहे ३उ० ॥लिट्॥ बभ्रे १बभ्रा-
ते २ बभ्रिरे ३ प्र०॥ बभृषे १ बभ्राथे२ बभृढ्वे ३
म० ॥ बभ्रे १ बभृवहे २ बभृमहे३उ०॥ बिभरांचक्रे
इत्यादि बिभरांबभूवेत्यादि बिभरामासेत्यादि
च पूर्ववत् ॥ ॥ लुट् भर्ता १ भर्तारौ२ भर्तारः३
प्र० ॥ भर्तासे १ भर्तासाथे २ भर्ताध्वे ३ म०॥
भर्ताहे १ भर्तास्वहे २ भर्तास्महे ३ उ० ॥लृट्॥
भरिष्यते १ भरिष्येते २ भरिष्यंते ३ प्र०॥भरि-
ष्यसे १ भरिष्येथे २ भरिष्यध्वे ३उ०॥भरिष्ये
१ भरिष्यावहे २ भरिष्यामहे ३ उ०॥ लोट् ॥
बिभृताम् १बिभ्राताम्२बिभ्रताम्३प्र०॥ बिभृष्व १
बिभ्राथाम्२बिभृध्वम्३म०बिभरै १ बिभरावहै २
बिभरामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबिभृत १ अबि
भ्राताम् २ अबिभ्रत३प्र०॥अबिभृथाः१ अबिभ्रा-
थाम्२अबिभृध्वम् ३ म०॥ अबिभ्रि१अबिभृवहि

२ अबिभृमहि३उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बिभ्रीत १ बिभ्रीयाताम् २बिभ्रीरन् ३ प्र० ॥बिभ्रीथाः १बिभ्रीयाथाम्२बिभ्रीध्वम्३प्र० ॥ बिभ्रीय १ बिभ्रीवहि२ बिभ्रीमहि३उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भृषीष्ट १ भृषीयास्ताम् २ भृषीरन्३ प्र० ॥ भृषीष्ठाः १ भृषीयास्थाम् २भृषीढ्वम् ३म० ॥भृषीय १ भृषीवहि २ भृषीमहि ३ उ० ॥ लुङ्॥ अभृत१अभृषाताम्२अभृषत३प्र०॥ अभृथाः १ अभृषाथाम् २ अभृढ्वम् ३म० ॥ अभृषि १ अभृष्वहि२ अभृष्महि ३उ० ॥लृङ् ॥ अभरिष्यत १ अभरिष्येताम् २अभरिष्यंत३प्र०॥अभरिष्यथाः२ अभरिष्येथाम् २ अभरिष्यध्वम्३ म० अभरिष्ये १ अभरिष्यावहि२ अभरिष्यामहि३उ०॥अथ प्राणिप्रसवार्थकः श्यन्विकरणःसकर्मक आत्मनेपदवान् षूङ्धातुः ॥ लट् ॥सूयते१सूयेते२सूयंते३

प्र० ॥ सूयसे सूयेथे १ सूयध्वे ३ म० ॥ सूये १ सूयावहे २ सूयामहे ३ उ० ॥ लिट् सुषुवे १ सुषुवाते २ सुषुविरे ३ प्र० ॥ सुषुविषे १ सुषुवाथे २ सुषुविध्वे–सुषुविढ्वे ३ म० ॥ सुषुवे १ सुषुविवहे २ सुषुविमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ सोता १ सविता १ सोतारौ २ सवितारौ २ सोतारः ३ सवितारः ३ प्र० ॥ सोतासे १ सवितासे १ सोतासाथे २ सवितासाथे २ सोताध्वे ३ सविताध्वे ३ म० ॥ सोताहे १ सविताहे १ सोतास्वहे २ सवितास्वहे २ सोतास्महे ३ सवितास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ सविष्यते १ सोष्यते १ सविष्येते २ सोष्येते २ सविष्यंते ३ सोष्यते ३ प्र० ॥ सविष्यसे १ सोष्यसे १ सविष्येथे २ सोष्यंथे २ सविष्यध्वे २ सोष्यध्वे ३ म० ॥ सविष्ये १ सोस्ये १ सविष्यावहे २ सोष्यावहे २ सविष्यामहे ३ सोष्यामहे ३ उ० ॥

लोट्॥सूयताम् १सूयेताम् २ सूयन्ताम्३प्र०सूयस्व १सूयेथाम्२सूयध्वम्३म०॥सूयै१ ॥ सूयावहै २सूयामहै ३ उ० ॥लङ्॥ असूयत १ असूयेताम् २ असूयन्त३प्र० ॥ असूयथाः १असूयेथाम् २ असूयध्वम् ३म०॥असूये १ असूयावहि २ असूयामहि३उ० ॥ विधिलिङ् ॥ सूयेत १ सूयेयाताम् २ सूयेरन् ३प्र० ॥सूयेथाः १ सूयेयाथाम्२ सूयेध्ववम्३म० ॥ सूयेय १सूयेवहि २ सूयेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ सविषीष्ट१ सोषीष्ट१सविषीयास्ताम्२सोषीयास्ताम् २ सविषीरन्३सोषीरन्३प्र०सविषीष्ठाः१सोषीष्ठाः १सविषीयास्थाम् २ सोषीयास्थाम्२ सविषीध्वम् ३ सविषीढ्वम्३ सोषीढ्वम् ३ म० सविषीय १ सोषीय १ सविषीवहि २ सोषीवहि २ सविषीमहि ३ सोषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ असविष्ट१असोष्ट १ असवि-

षाताम्२ असोषाताम् २ असविषत ३असोषत३ प्र०॥ असविष्ठाः १असोष्ठाः १ असविषाथाम्२ असोषाथाम्२असविध्वम् ३असविड्वम्३ असोड्वम्३म०॥असविषि१ असोषि १असविष्वहि२ असोष्वहि२असविष्महि३असोष्महि३उ०। लृङ् असविष्यत१असोष्यत१असविष्येताम्२असोष्येताम्२असविष्यंत३ असोष्यंत ३प्र० ॥असविष्यथाः१असोष्यथाः१असविष्येथाम् २असोष्येथाम्२असविष्यध्वम्३ असोष्यध्वम् ३म०॥ असविष्ये१असोष्ये१असविष्यावहि२असोष्यावहि२असविष्यामहि३ असोष्यामहि ३ उ० ॥

अथ शक्त्यर्थकः श्नुविकरणोऽकर्मकः शक्लृधातुः॥ तस्मात्कर्त्तरि परस्मैपदं भवति ॥ शक्नोति १ शक्नुतः२शक्नुवन्ति३प्र०॥शक्नोषि १शक्नुथः २शक्नुथ ३म० शक्नोमि१शक्नुवः २शक्नुमः३

उ० ॥ लिट् ॥ शशाक शेकतुः २ शेकुः ३ प्र० ॥
शेकिथ १ शशक्थ १ शेकथुः २ शेक ३ म० ॥
शशाक १ शशक १ शेकिव २ शेकिम ३ उ० ॥
लुट्॥ शक्ता १ शक्तारौ २ शक्तारः ३ प्र० ॥ श-
क्तासि १ शक्तास्थः २ शक्तास्थ ३ म० ॥ शक्तास्मि
१ शक्तास्वः २ शक्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ शक्ष्य-
ति १ शक्ष्यतः २ शक्ष्यन्ति ३ प्र० ॥ शक्ष्यसि १
शक्ष्यथः २ शक्ष्यथ ३ म० ॥ शक्ष्यामि १ शक्ष्या-
वः २ शक्ष्यामः ३ उ० ॥ लोट्॥ शक्नोतु १ शक्नु-
तात् १ शक्नुताम् २ शक्नुवन्तु ३ प्र० ॥ शक्नुहि १ श-
क्नुतात् १ शक्नुतम् २ शक्नुत ३ म० ॥ शक्नवामि १
शक्नवाव २ शक्नवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अशक्नोत्
१ अशक्नुताम् २ अशक्नुवन् ३ प्र० ॥ अशक्नोः १
अशक्नुतम् २ अशक्नुत ३ म० ॥ अशक्नवम् १
अशक्नुव २ अशक्नुम ३ उ० विधिलिङ् ॥ शक्नुयात्
२

शक्नुयाताम् २ शक्नुयुः ३ प्र० । शक्नुयाः १ शक्नुयातम् २ शक्नुयात ३ म० ॥ शक्नुयाम् १ शक्नुयाव २ शक्नुयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ शक्यात् १ शक्यास्ताम् २ शक्यासुः ३ प्र० ॥ शक्याः १ शक्यास्तम् २ शक्यास्त ३ म० ॥ शक्यासम् १ शक्यास्व २ शक्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अशकत् १ अशकताम् २ अशकन् ३ प्र० ॥ अशकः १ अशकतम् २ अशकत ३ म० ॥ अशकम् १ अशकाव २ अशकाम ३ उ० ॥ ॥ लृङ् ॥ अशक्ष्यत् १ अशक्ष्यताम् २ अशक्ष्यन् ३ प्र० ॥ अशक्ष्यः १ अशक्ष्यतम् २ अशक्ष्यत ३ म० ॥ अशक्ष्यम् १ अशक्ष्याव २ अशक्ष्याम ३ उ० ॥ अथ प्राणत्यागार्थकः शब्विकरणोऽकर्मको मृङ्धातुः ॥ तस्मात् लट्लोट्लङ्लिङ्लुङ्क्षु आत्मनेपदं भवति ॥ लिट्लुट्लृट्लुङ्क्षु च परस्मैपदं भवति ॥ लट् ॥ म्रियते १ म्रियेते २ म्रियन्ते ३ प्र० ॥ म्रिय-

से १ म्रियेथे२ म्रियध्वे ३म० ॥ म्रिये १ म्रियावहे२ म्रियामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ ममार १ मम्रतुः २ मम्रुः ३प्र० ॥ ममर्थ १ मम्रथुः २ मम्र ३ म० ॥ ममार १ ममर १मम्रिव२मम्रिम३ उ० ॥ लुट् ॥ मर्ता १ मर्तारौ२मर्तारः३ प्र० ॥ मर्तासि १मर्तास्थः २ मर्तास्थ३म० ॥ मर्तास्मि १मर्तास्वः २ मर्तास्मः३उ० ॥लृट् ॥ मरिष्यति १मरिष्यतः २ मरिष्यन्ति३प्र० ॥मरिष्यसि १मरिष्यथः२मरिष्यथ३म० ॥ मरिष्यामि १ मरिष्यावः २ मरिष्यामः३उ० ॥लोट्॥ म्रियताम् १म्रियेताम्२म्रियन्ताम्३प्र० ॥ म्रियस्व १म्रियेथाम्२म्रियध्वम्३म० म्रियै १म्रियावहै२म्रियामहै३उ० ॥लङ्॥ अम्रियत १अम्रियेताम्२अम्रियन्त३प्र० ॥ अम्रियथाः १ अम्रियेथाम्२अम्रियध्वम्३म० ॥अम्रिये १अम्रियावहि २ अम्रियामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥

म्रियेत १ म्रियेयाताम् २ म्रियेरन् ३ प्र० ॥ म्रियेथाः १ म्रियेयाथाम् २ म्रियेध्वम् ३ म० ॥ म्रियेय १ म्रियेवहि २ म्रियेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ मृषीष्ट १ मृषीयास्ताम् २ मृषीरन् ३ प्र० ॥ मृषीष्ठाः १ मृषीयास्थाम् २ मृषीष्वम् ३ म० ॥ मृषीय १ मृषीवहि २ मृषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अमृत १ अमृषाताम् २ अमृषत ३ प्र० ॥ अमृथाः १ अमृषाथाम् २ अमृढ्वम् ३ म० ॥ अमृषि १ अमृष्वहि २ अमृष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अमरिष्यत् १ अमरिष्यताम् २ अमरिष्यन् ३ प्र० ॥ अमरिष्यः १ अमरिष्यतम् २ अमरिष्यत ३ म० ॥ अमरिष्यम् १ अमरिष्याव २ अमरिष्याम ३ उ० ॥ अथ श्नम्विकरणः सकर्मकः परस्मैपदवान्संचूर्णनार्थकः पिष्लृधातुः ॥ लट् ॥ पिनष्टि १ पिंष्टः २ पिंषन्ति ३ प्र० ॥ पिनक्षि १ पिंष्ठः २ पिंष्ठ ३ म० ॥ पिनष्मि १ पिंष्वः २ पिंष्मः ३ उ० ॥ लिट् ॥ पिपेष १ पि-

पिषतुः२पिपिषुः३प्र० ॥ पिपेषिथ१पिपिषथुः २
पिपिष ३म० ॥ पिपेष १ पिपिषिव२पिपिषिम
३ उ० ॥ लुट् ॥ पेष्टा १ पेष्टारौ२पेष्टारः३प्र०॥
पेष्टासि १ पेष्टास्थः२पेष्टास्थ३ म०॥पेष्टास्मि१
पेष्टास्वः २ पेष्टास्मः ३उ० ॥लृट्॥पेक्ष्यति१पे-
क्ष्यतः २ पेक्ष्यन्ति३प्र०॥पेक्ष्यसि१पेक्ष्यथः २पे-
क्ष्यथ३म० ॥पेक्ष्यामि १ पेक्ष्यावः२पेक्ष्यामः ३
उ० ॥लोट्॥पिनष्टु१पिंष्टात्१पिंष्टाम् २ पिंषन्तु
३ प्र० ॥ पिण्ढि१पिंष्टात्१पिंष्टम्२पिंष्ट ३म०॥
पिनषाणि १ पिनषाव२ पिनषाम३उ० ॥लङ्॥
अपिनट्१अपिंष्टाम्२अपिंषन्३प्र०॥अपिनट् १
अपिंष्टम्२अपिंष्ट३म०॥ अपिनषम्१अपिंष्व २
अपिंष्म ३उ०॥विधिलिङ् ॥पिंष्यात्१पिंष्या-
ताम् २ पिंष्युः३प्र०॥पिंष्याः१पिंष्यातम् २पिं-
ष्यात ३ म०॥पिंष्याम् १ पिंष्याव२पिंष्याम३

उ० ॥ आशीर्लिङ्॥ पिष्यात् १ पिष्यास्ताम् २ पिष्यासुः ३ प्र० । पिष्याः १ पिष्यास्तम् २ पिष्यास्त ३ म० ॥ पिष्यासम् १ पिष्यास्व २ पिष्यास्म ३ उ० ॥ लुङ्॥ अपिषत् १ अपिषताम् २ अपिषन् ३ प्र० ॥ अपिषः १ अपिषतम् २ अपिषत ३ म० ॥ अपिषम् १ अपिषाव २ अपिषाम ३ उ० ॥ लृङ्॥ अपेक्ष्यत् १ अपेक्ष्यताम् २ अपेक्ष्यन् ३ प्र० ॥ अपेक्ष्यः १ अपेक्ष्यतम् २ अपेक्ष्यत ३ म० ॥ अपेक्ष्यम् १ अपेक्ष्याव २ अपेक्ष्याम ३ उ० ॥ अथ उविकरणःसकर्मकउभयपदवान्करणार्थकःकृञ्धातुः। तत्रपरस्मैपदानि ॥ लट्॥ करोति १ कुरुतः २ कुर्वन्ति ३ प्र० ॥ करोषि १ कुरुथः २ कुरुथ ३ म० ॥ करोमि १ कुर्वः २ कुर्मः ३ उ० ॥ लिट्॥ चकार १ चक्रतुः २ चक्रुः ३ प्र० ॥ चकर्थ १ चक्रथुः २ चक्र ३ म० ॥ चकार–चकर १ चकृव २ चकृम ३ उ० ॥ लुट् ॥ कर्ता १ कर्तारौ २ कर्तारः ३

प्र० ॥ कर्तासि १ कर्तास्थः २ कर्तास्थ३ म० ॥
कर्तास्मि १ कर्तास्वः२ कर्तास्मः३ उ०॥लृट् ॥
करिष्यति १ करिष्यतः २करिष्यन्ति ३ प्र० ॥
करिष्यसि १ करिष्यथः २ करिष्यथ ३ म०॥
करिष्यामि १ करिष्यावः २ करिष्यामः उ०॥
लोट्॥करोतु १कुरुतात् १ कुरुताम् २कुर्वन्तु ३
प्र०॥कुरु १ कुरुतात् १ कुरुतम् २ कुरुत३म०॥
करवाणि १ करवाव करवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥
अकरोत्१ अकुरुताम्२ अकुर्वन्३प्र०॥अकरोः१
अकुरुतम्२ अकुरुत३ म०॥ अकरवम् १अकुर्व२
अकुर्म ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ कुर्यात् १ कुर्या-
ताम्२कुर्युः ३प्र० ॥ कुर्याः १ कुर्यातम २कुर्यात
३ म०॥कुर्याम्१कुर्याव२कुर्याम ३उ०॥ आशी-
र्लिङ्॥ क्रियात् १ क्रियास्ताम् २ क्रियासुः ३
प्र० ॥ क्रियाः१ क्रियास्तम् २ क्रियास्त३म०॥

क्रियासम् १ क्रियास्व २ क्रियास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अकार्षीत् १ अकार्ष्टाम् २ अकार्षुः ३ प्र० ॥ अकार्षीः १ अकार्ष्टम् २ अकार्ष्ट ३ म० ॥ अकार्षम् १ अकार्ष्व २ अकार्ष्म ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अकरिष्यत् १ अकरिष्यताम् २ अकरिष्यन् ३ प्र० ॥ अकरिष्यः १ अकरिष्यतम् २ अकरिष्यत ३ म० ॥ अकरिष्यम् १ अकरिष्याव २ अकरिष्याम ३ उ० ॥ अथात्मनेपदानि ॥ लट् ॥ कुरुते १ कुर्वाते २ कुर्वते ३ प्र० ॥ कुरुषे १ कुर्वाथे २ कुरुध्वे ३ म० ॥ कुर्वे १ कुर्वहे २ कुर्महे ३ उ० ॥ लिट् ॥ चक्रे १ चक्राते २ चक्रिरे ३ प्र० ॥ चकृषे १ चक्राथे २ चकृढ्वे ३ म० ॥ चक्रे १ चकृवहे २ चकृमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ कर्ता १ कर्तारौ २ कर्तारः ३ प्र० ॥ कर्तासे १ कर्तासाथे २ कर्ताध्वे ३ म० ॥ कर्ताहे १ कर्तास्वहे २ कर्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ करिष्यते १ करिष्येते २ करि-

ष्यन्ते ३ प्र० ॥ करिष्यसे १ कारिष्येथे २ कारि-
ष्यध्वे ३ म० ॥करिष्ये १करिष्यावहे२कारिष्याम-
हे३ उ० ॥लोट्॥कुरुताम् १ कुर्वाताम्२कुर्वताम् ३
प्र०॥कुरुष्व १ कुर्वाथाम्२कुरुध्वम्३म०॥कर-
वै १ करवावहै २ करवामहै ३ उ०॥लङ्॥अकु-
रुत १ अकुर्वाताम् २ अकुर्वत ३ प्र०॥अकुरुथाः
१ अकुर्वाथाम्२अकुरुध्वम् ३म०॥अकुर्वि१अ-
कुर्वहि२ अकुर्महि ३उ० ॥ विधिलिङ्॥ कुर्वीत
१ कुर्वीयाताम् २कुर्वीरन्३प्र०॥कुर्वीथाः१कुर्वी-
याथाम् २ कुर्वीध्वम् ३म० ॥कुर्वीय१कुर्वीवहि२
कुर्वीमहि ३उ० ॥ आशीर्लिङ्॥ कृषीष्ट१कृषी-
यास्ताम् २ कृषीरन् ३प्र०॥कृषीष्ठाः१ कृषीया-
स्थाम्२कृषीढ्वम्३म०॥ कृषीय१कृषीवहि२कृषी-
महि३उ०॥लुङ्॥ अकृत १ अकृषाताम्२अकृष
त३प्र०॥अकृथाः१अकृषाथाम्२अकृढ्वम्३म०॥

अकृषि १ अकृष्वहि २ अकृष्महि ३उ०॥लृङ्॥ अकरिष्यत १ अकरिष्येताम् २ अकरिष्यन्त ३प्र०। अकरिष्यथाः १ अकरिष्येथाम् २ अकरिष्यध्वम् ३ म० ॥ अकरिष्ये १ अकरिष्यावहि २ अकरिष्यामहि ३ उ० ॥ अथ श्नाविकरणः सकर्मकः परस्मैपदवान् स्तेयार्थको मुष्धातुः ॥ लट् ॥ मुष्णाति १ मुष्णीतः २ मुष्णन्ति ३ प्र० ॥ मुष्णासि १ मुष्णीथः २ मुष्णीथ ३ म० ॥ मुष्णामि १ मुष्णीवः २ मुष्णीमः ३ उ० ॥ लिट् ॥ मुमोष १ मुमुषतुः २ मुमुषुः ३प्र० ॥ मुमोषिथ १ मुमुषथुः २ मुमुष ३ म० ॥ मुमोष १ मुमुषिव २ मुमुषिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ मोषिता १ मोषितारौ २ मोषितारः ३ प्र० ॥ मोषितासि १ मोषितास्थः २ मोषितास्थ ३ म० ॥ मोषितास्मि १ मोषितास्वः २ मोषितास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ मोषिष्यति १ मोषिष्यतः २ मोषि-

ष्यन्ति ३ प्र० ॥ मोषिष्यसि १ मोषिष्यथः २ मोषिष्यथ ३ म० ॥ मोषिष्यामि १ मोषिष्यावः २ मोषिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ मुष्णातु १ मुष्णीतात् १ मुष्णीताम् २ मुष्णन्तु ३ प्र० ॥ मुषाण १ मुष्णीतात् १ मुष्णीतम् २ मुष्णीत ३ म० ॥ मुष्णानि १ मुष्णाव २ मुष्णाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अमुष्णात् १ अमुष्णीताम् २ अमुष्णन् ३ प्र० ॥ अमुष्णाः १ अमुष्णीतम् २ अमुष्णीत ३ म० ॥ अमुष्णाम् १ अमुष्णीव २ अमुष्णीम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ मुष्णीयात् १ मुष्णीयाताम् २ मुष्णीयुः ३ प्र० ॥ मुष्णीयाः १ मुष्णीयातम् २ मुष्णीयात ३ म० ॥ मुष्णीयाम् १ मुष्णीयाव २ मुष्णीयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ मुष्यात् १ मुष्यास्ताम् २ मुष्यासुः ३ प्र० ॥ मुष्याः १ मुष्यास्तम् २ मुष्यास्त ३ म० ॥ मुष्यासम् १ मुष्यास्व २ मुष्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥

अमोषीत् १ अमोषिष्टाम् २ अमोषिषुः ३ प्र० ॥ अमोषीः १ अमोषिष्टम् २ अमोषिष्ट ३ म० ॥ अमोषिषम् १ अमोषिष्व २ अमोषिष्म ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अमोषिष्यत् १ अमोषिष्यताम् २ अमोषिष्यन् ३ प्र० ॥ अमोषिष्यः १ अमोषिष्यतम् २ अमोषिष्यत ३ म० ॥ अमोषिष्यम् १ अमोषिष्याव २ अमोषिष्याम ३ उ० ॥ अथाकर्मकाद्धातोर्भावे लडादयो लिख्यन्ते ॥ तत्र प्रथमपुरुषस्यैकवचनमेव भवति ॥ तत्र सत्तार्थको भूधातुः ॥ लट् ॥ भूयते ॥ लिट् ॥ बभूवे ॥ लुट् ॥ भाविता, भविता ॥ लृट् ॥ भाविष्यते, भविष्यते ॥ लोट् ॥ भूयताम् ॥ लङ् ॥ अभूयत विधिलिङ् ॥ भूयेत ॥ आशीर्लिङ् ॥ भाविषीष्ट, भविषीष्ट ॥ लुङ् ॥ अभावि ॥ लृङ् ॥ अभाविष्यत अभविष्यत ॥ प्राणधारणार्थको जीविधातुः ॥ लट् ॥ जीव्यते ॥ लिट् ॥ जिजीवे ॥ लुट् ॥ जीविता ॥ लृट् ॥

जीविष्यते॥लोट्॥जीव्यताम्॥लङ्।अजीव्यत॥ विधिलिङ्॥जीव्येत॥ आशीर्लिङ्॥जीविषीष्ट॥ लुङ्॥ अजीवि ॥ लृङ् ॥ अजीविष्यत ॥ अथ सकर्मकाद्धातोः कर्मणि लडादयः ॥ तत्रादौ धारणपोषणार्थको भृञ्धातुः ॥ लट् ॥भ्रियते १ भ्रियेते २ भ्रियंते ३ प्र० ॥ भ्रियसे १ भ्रियेथे२ भ्रियध्वे ३ म० ॥ भ्रिये १भ्रियावहे२भ्रियामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ बभ्रे १ बभ्राते २ बभ्रिरे ३प्र०॥ बभृषे १ बभ्राथे बभृढ्वे ३ म० ॥ बभ्रे १ बभृवहे २ बभृमहे ३ उ० ॥ लुङ् ॥ भर्त्ता १ भर्तारौ २ भर्त्तारः ३ प्र० ॥ भर्तासे १भर्तासाथे२ भर्ताध्वे३ म० ॥ भर्त्ताहे१ भर्त्तास्वहे २ भर्त्तास्महे ३ उ०॥ भारिता१भारितारौ२भारितारः ३ प्र० ॥ भारि-तासे १भारितासाथे२भारिताध्वें३ म० ॥ भारि-ताहे १ भारितास्वहे १ भारितास्महे ३ उ० ॥

लृट् ॥ भरिष्यते १ भरिष्येते२ भरिष्यंते ३ प्र० ॥ भरिष्यसे १ भरिष्येथे भरिष्यध्वे ३ म० ॥ भरिष्ये १ भरिष्यावहे२ भरिष्यामहे ३ उ० ॥ भारिष्यते १ भारिष्येते२ भारिष्यंते ३ प्र० ॥ भारिष्यसे १ भारिष्येथे २ भारिष्यध्वे ३ म० ॥ भारिष्ये १ भारिष्यावहे२ भारिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ भ्रियताम् १ भ्रियेताम्२ भ्रियंताम् ३ प्र० ॥ भ्रियस्व १ भ्रियेथाम् २ भ्रियध्वम् ३ म० ॥ भ्रियै १ भ्रियावहै २ भ्रियामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अभ्रियत १ अभ्रियेताम् २ अभ्रियंत ३ प्र० ॥ अभ्रियथाः १ अभ्रियेथाम् २ अभ्रियध्वम् ३ म० ॥ अभ्रिये १ अभ्रियावहि २ अभ्रियामहि ३ म० ॥ विधिलिङ् ॥ भ्रियेत १ भ्रियेयाताम् २ भ्रियेरन् ३ प्र० ॥ भ्रियेथाः १ भ्रियेयाथाम् २ भ्रियेध्वम् ३ म० ॥ भ्रियेय २ भ्रियेवहि २ भ्रियेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भृषीष्ट १ भृषीया-

स्ताम् २ भृषीरन् ३ प्र० ॥ भृषीष्ठाः १ भृषीयास्थाम् २ भृषीढ्वम् म० ॥ भृषीय १ भृषीवहि २ भृषीमहि ३ उ० ॥ भारिषीष्ट १ भारिषीयास्ताम् २ भारिषीरन् ३ प्र० ॥ भारिषीष्ठाः १ भारिषीयास्थाम् २ भारिषीढ्वम् भारिषीध्वम् ३ म० ॥ भारिषीय १ भारिषीवहि २ भारिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अभारि १ अभृषाताम् २ अभृषत ३ प्र० ॥ अभृथाः १ अभृषाथाम् २ अभृढ्वम् ३ म० ॥ अभृषि १ अभृष्वहि २ अभृष्महि ३ उ० ॥ अभारि १ अभारिषाताम् २ अभारिषत ३ प्र० अभारिष्ठाः १ अभारिषाथाम् २ अभारिढ्वम् ३ अभारिध्वम् ३ म० ॥ अभारिषि १ अभारिष्वहि २ अभारिष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभरिष्यत १ अभरिष्येताम् २ अभरिष्यंत ३ प्र० । अभरिष्यथाः १ अभरिष्येथाम् २ अभरिष्यध्वम् ३ म० अभरिष्ये १ अभरिष्यावहि २ अभरिष्यामहि ३

उ०।अभारिष्यत १ अभारिष्येताम् २ अभारिष्यंत ३ प्र०॥अभारिष्यथाः १ अभारिष्येथाम् २ अभारिष्यध्वम् ३ म० ॥अभारिष्ये १ अभारिष्यावहि २ अभारिष्यामहि ३ उ०॥ शक्त्यर्थकः शक्लृ धातुः लट्॥शक्यते १ शक्येते २ शक्यंते ३ प्र०॥ शक्यसे १ शक्येथे २ शक्यध्वे ३ म० ॥ शक्ये १ शक्यावहे २ शक्यामहे ३ उ०॥ लिट् ॥ शेके १ शेकाते २ शेकिरे ३ प्र० ॥ शेकिषे १ शेकाथे २ शेकिध्वे ३ म० ॥ शेके १ शेकिवहे २ शेकिमहे ३ उ० ॥लुट्॥शक्ता १ शक्तारौ २ शक्तारः ३ प्र०॥ शक्तासे १ शक्तासाथे २ शक्ताध्वे ३ म०॥ शक्ताहे १ शक्तास्वहे २ शक्तास्महे ३ उ०॥लृट्॥शक्ष्यते १ शक्ष्येते २ शक्ष्यंते ३ प्र० ॥ शक्ष्यसे १ शक्ष्यथे २ शक्ष्यध्वे ३ म० ॥ शक्ष्ये १ शक्ष्यावहे २ शक्ष्यामहे ३ उ०॥लोट् ॥शक्यताम् १ शक्येताम् २

२शक्यंताम्३प्र०॥शक्यस्व१शक्येथाम्२शक्यध्वम्३म० ॥ शक्यै१ शक्यावहै २ शक्यामहै३ उ०॥लङ्॥ अशक्यत१अशक्येताम् २ अशक्यन्त३प्र०॥अशक्यथाः१अशक्येथाम् २ अशक्यध्वम्३म०॥अशक्ये १ अशक्यावहि२अशक्यामहि ३ उ०॥विधिलिङ् ॥ शक्येत १ शक्येयाताम्२शक्येरन्३प्र०॥ शक्येथाः१शक्येयाथाम्२ शक्येध्वम् ३ म० ॥ शक्येय१शक्येवहि२शक्येमहि३उ०॥आशीर्लिङ्॥शक्षीष्ट१शक्षीयास्ताम्२ २शक्षीरन् ३ प्र० ॥ शक्षीष्ठाः१ शक्षीयास्थाम् २ शक्षीध्वम् ३ म० ॥ शक्षीय१शक्षीवहि२शक्षीमहि ३ उ० ॥ लुङ्॥अशाकि१ अशक्षाताम्२ अशक्षत ३ प्र०॥अशक्थाः१ अशक्षाथाम् २अशग्ध्वम् ३ म०॥ अशक्षि१अशक्ष्वहि२ अशक्ष्महि ३उ०॥॥लृङ्॥अशक्ष्यत१अशक्ष्येताम्२अश-

क्ष्यंत ३ प्र० ॥ अशक्ष्यथाः १ अशक्ष्येथाम् २ अश-
क्ष्यध्वम् ३ म० ॥ अशक्ष्ये १ अशक्ष्यावहि २ अश-
क्ष्यामहि ३ उ० ॥ गत्यर्थको गम्लृधातुः ॥ लट् ॥
गम्यते १ गम्येते २ गम्यंते ३ प्र० ॥ गम्यसे १ ग-
म्येथे २ गम्यध्वे ३ म० ॥ गम्ये १ गम्यावहे २ ग-
म्यामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ जग्मे १ जग्माते २ ज-
ग्मिरे ३ प्र० ॥ जग्मिषे १ जग्माथे २ जग्मिध्वे ३
म० ॥ जग्मे १ जग्मिवहे २ जग्मिमहे ३ उ० ॥
॥ लुट् ॥ गंता १ गंतारौ २ गंतारः ३ प्र० ॥ गंतासे १
गंतासाथे २ गंताध्वे ३ म० ॥ गंताहे १ गंतास्वहे
२ गंतास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ गंस्यते १ गंस्येते २
गंस्यंते ३ प्र० ॥ गंस्यसे १ गंस्येथे २ गंस्यध्वे ३
म० ॥ गंस्ये १ गंस्यावहे २ गंस्यामहे ३ उ० ॥
लोट् ॥ गम्यताम् १ गम्येताम् २ गम्यन्ताम् ३ प्र० ॥
गम्यस्व १ गम्येथाम् २ गम्यध्वम् ३ म० ॥ गम्यै १

गम्यावहै २गम्यामहै३उ० ॥ लङ्॥अगम्यत१
अगम्येताम् २ अगम्यन्त३ प्र० ॥ अगम्यथाः १
अगम्येथाम् २ अगम्यध्वम् ३ म०॥ अगम्ये अ-
गम्यावहि २ अगम्यामहि ३ उ०॥विधिलिङ्॥
गम्येत१गम्येयाताम्२ गम्येरन्३प्र०॥गम्येथाः१
गम्येयाथाम्२गम्येध्वम्३म० ॥ गम्येय १ गम्ये-
वहि२गम्येमहि३उ०॥आशीर्लिङ् ॥ गसीष्ट १
गसीयास्ताम् २ गसीरन् ३प्र० ॥ गसीष्ठाः १ ग-
सीयास्थाम् २ गसीध्वम्३म०॥गसीय १ गसीव-
हि २ गसीमहि ३उ०॥ गंसीष्ट१गंसीयास्ताम् २
गंसीरन्३प्र०॥ गंसीष्ठाः १ गंसीयास्थाम् २ गं-
सीध्वम्३म०॥गंसीय १ गंसीवहि२ गंसीमहि ३
उ०॥लुङ्॥अगामि १ अगंसाताम् २ अगंसत ३
प्र०॥अगंस्थाः१अगंसाथाम्२अगंध्वम् ३प्र० ॥
अगंसि१अगंस्वहि२अगंस्महि३उ०॥अगामि १

अगसाताम् २अगसत३उ०॥अगस्थाः १अगसाथाम्२अगध्वम्३म० ॥ अगसि १अगस्वहि२अगस्महि३उ०॥लृङ्॥अगंस्यत १ अगंस्येताम् २ अगंस्यंत ३ प्र०॥ अगंस्यथाः १अगंस्येथाम्२अगंस्यध्वम्३म०॥अगंस्ये १ अगंस्यावहि २ अगंस्यामहि३उ०॥ हिंसार्थको हन् धातुः॥लट्॥हन्यते१हन्येते २ हन्यंते ३ प्र०॥ हन्यसे १ हन्येथे २ हन्यध्वे ३म० ॥ हन्ये१ हन्यावहे२हन्यामहे३उ०॥लिट् ॥ जघ्ने १ जघ्नाते २ जघ्निरे ३ प्र० ॥जघ्निषे१जघ्नाथे २ जघ्निध्वे ३ म० ॥जघ्ने १जघ्निवहे २ जघ्निमहे ३उ०॥लुट्॥हंता १हंतारौ२ हंतारः ३ प्र० ॥ हंतासे १ हंतासाथे २हंताध्वे ३ म० ॥ हंताहे १ हंतास्वहे २ हंतास्महे ३ उ०॥ घानिता१घानितारौ२घानितारः ३ प्र०॥ घानितासे १ घानितासाथे२घानिताध्वे३ म०॥

घानिताहे १ घानितास्वहे २ घानितास्महे ३ उ० ॥
लृट् ॥ हनिष्यते १ हनिष्येते २ हनिष्यन्ते ३
प्र० ॥ हनिष्यसे १ हनिष्येथे २ हनिष्यध्वे ३ म० ॥
हनिष्ये १ हनिष्यावहे २ हनिष्यामहे ३ उ० ॥
घानिष्यते १ घानिष्येते २ घानिष्यन्ते ३ प्र० ॥
घानिष्यसे १ घानिष्येथे २ घानिष्यध्वे ३ म० ॥
घानिष्ये १ घानिष्यावहे २ घानिष्यामहे ३ उ० ॥
लोट् ॥ हन्यताम् १ हन्येताम् २ हन्यंताम् ३ प्र० ॥ ह-
न्यस्व १ हन्येथाम् २ हन्यध्वम् ३ म० ॥ हन्यै १
हन्यावहै २ हन्यामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अहन्यत १
अहन्येताम् २ अहन्यंत ३ प्र० ॥ अहन्यथाः १ अह-
न्येथाम् २ अहन्यध्वम् ३ म० ॥ अहन्ये १ अहन्या-
वहि २ अहन्यामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ हन्येत १
हन्येयाताम् २ हन्येरन् ३ प्र० ॥ हन्येथाः १ हन्ये-
याथाम् २ हन्येध्वम् ३ म० ॥ हन्येय १ हन्येवहि २

हन्येमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ घानिषीष्ट १ घानिषीयास्ताम् २ घानिषीरन् ३ प्र० ॥ घानिषीष्ठाः १ घानिषीयास्थाम् २ घानिषीध्वम् ३ म० ॥ घानिषीय १ घानिषीवहि २ घानिषीमहि ३ उ० ॥ वधिषीष्ट १ वधिषीयास्ताम् २ वधिषीरन् ३ प्र० ॥ वधिषीष्ठाः १ वधिषीयास्थाम् २ वधिषीध्वम् ३ म० ॥ वधिषीय १ वधिषीवहि २ वधिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् अघानि १ अहसाताम् २ अहसत ३ प्र० ॥ अहथाः १ १ अहसाथाम् २ अहध्वम् ३ म० ॥ अहसि १ अहस्वहि २ अहस्महि ३ उ० ॥ अघानि १ अघानिषाताम् २ अघानिषत ३ प्र० ॥ अघानिष्ठाः १ अघानिषाथाम् २ अघानिढ्वम् ३ म० ॥ अघानिषि १ अघानिष्वहि २ अघानिष्महि ३ उ० ॥ अवधि १ अवधिषाताम् २ अवधिषत ३ प्र० ॥ अवधिष्ठाः १ अवधिषाथाम् २ अवधिढ्वम् ३ म० ॥

अवधिषि १ अवधिष्वहि २ अवधिष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अघानिष्यत १ अघानिष्येताम् २ अघानिष्यंत ३ प्र० ॥ अघानिष्यथाः १ अघानिष्येथाम् २ अघानिष्यध्वम् ३ म० अघानिष्ये १ अघानिष्यावहि २ अघानिष्यामहि ३ उ० ॥ अहनिष्यत १ अहनिष्येताम् २ अहनिष्यंत ३ प्र० ॥ अहनिष्यथाः १ अहनिष्येथाम् २ अहनिष्यध्वम् ३ म० ॥ अहनिष्ये अहनिष्यावहि २ अहनिष्यामहि ३ उ० ॥ द्वैधीकरणार्थकः सकर्मकश्छिदि धातुः ॥ लट् ॥ छिद्यते १ छिद्येते २ छिद्यंते ३ प्र० ॥ छिद्यसे १ छिद्येथे २ छिद्यध्वे ३ म० ॥ छिद्ये १ छिद्यावहे २ छिद्यामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ चिच्छिदे १ चिच्छिदाते २ चिच्छिदिरे ३ प्र० ॥ चिच्छिदिषे १ चिच्छिदाथे २ चिच्छिदिध्वे ३ म० ॥ चिच्छिदे १ चिच्छिदिवहे २ चिच्छिदिमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ छेत्ता १ छेत्तारौ २ छेत्तारः ३ प्र० ॥

छेत्तासे १ छेत्तासाथे २ छेत्ताध्वे ३ म० ॥ छेत्ताहे १ छेत्तास्वहे २ छेत्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ छेत्स्यते १ छेत्स्येते २ छेत्स्यन्ते ३ प्र० ॥ छेत्स्यसे १ छेत्स्येथे २ छेत्स्यध्वे ३ म० ॥ छेत्स्ये १ छेत्स्यावहे २ छेत्स्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ छिद्यताम् १ छिद्येताम् २ छिद्यंताम् ३ प्र० ॥ छिद्यस्व १ छिद्येथाम् २ छिद्यध्वम् ३ म० ॥ छिद्यै १ छिद्यावहै २ छिद्यामहै ३ उ० लङ् ॥ अच्छिद्यत १ अच्छिद्येताम् २ अच्छिद्यंत ३ प्र० । अच्छिद्यथाः १ अच्छिद्येथाम् २ अच्छिद्यध्वम् ३ म० अच्छिद्ये १ अच्छिद्यावहि २ अच्छिद्यामहि- ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ छिद्येत १ छिद्येयाताम् २ छिद्येरन् ३ प्र० छिद्येथाः १ छिद्येयाथाम् २ छिद्येध्वम् ३ म० ॥ छिद्येय १ छिद्येवहि २ छिद्येमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ छित्सीष्ट १ छित्सीयास्ताम् २ छित्सीरन् ३ प्र० ॥ छित्सीष्ठाः १ छित्सीयास्थाम्

२ छित्सीध्वम् ३ म० ॥ छित्सीय १ छित्सीवहि २ छित्सीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अच्छेदि १ अच्छित्साथाम् २ अच्छित्सत ३ प्र० ॥ अच्छित्थाः १ अच्छित्साथाम् २ अच्छिध्वम् ३ म० ॥ अच्छित्सि १ अच्छित्स्वहि २ अच्छित्स्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अच्छेत्स्यत १ अच्छेत्स्येताम् २ अच्छेत्स्यंत ३ प्र० अच्छेत्स्यथाः १ अच्छेत्स्येथाम् २ अच्छेत्स्यध्वम् ३ म० ॥ अच्छेत्स्ये १ अच्छेत्स्यावहि २ अच्छेत्स्यामहि ३ उ० ॥ ॥ इति धातुरूपाणि ॥

अथ तिङन्तव्युत्पत्तिप्रकारः कथ्यते ॥ तत्र पूर्वं धातूत्पादनप्रकारः॥नाम्नोधात्वर्थे णिच्प्रत्ययः। पटुमाचष्टे—पटयति, पटयत इत्यादि ॥ पटयते १ पटयेते इत्यादि सर्वत्र॥अश्वेनातिक्रामति अश्वयति॥हस्तिनातिक्रामति-हस्तयति ॥ कंसवधमाचष्टे-कंसं घातयति ॥ असिनाहन्ति-अस-

यति॥अश्वं करोति–अश्वयति॥घटं करोति–घटयति ।धातोःक्रियाकर्तृप्रयोजककर्तृनिष्ठव्यापारे णिच् ॥ घटो भवति–यज्ञदत्तः घटं भावयति ॥ यज्ञदत्तो घटोत्पत्तिकर्तृप्रयोजककर्तेत्यर्थः ॥देवदत्तो ग्रामं गच्छति-यज्ञदत्तो देवदत्तं ग्रामं गमयति भुवनं तिष्ठति–ईश्वरो भुवनं स्थापयति ॥ चित्तं दुष्यति-कामश्चितं दूषयति ॥ इच्छाकर्मीभूतादिच्छासमानाधिकरणाद्धातोरिच्छायांसन्॥स्वकर्तृकंपठनमिच्छतिपिपठिषतिपठितुमिच्छतीत्यर्थः। रोदितुमिच्छति-रुरुदिषति॥ ग्रहीतुमिच्छति-जिघृक्षति॥प्रष्टुमिच्छति-पिपृच्छिषति ॥कर्तुमिच्छतिचिकीर्षति॥भवितुमिच्छति–बुभूषति ॥ गंतुमिच्छति–जिगमिषति ॥ धातोराशंकायां सन्॥ कूलं पिपतिषति-कूलंपतति किम्॥शंकितपतनाश्रयं कूलमित्यर्थः॥ वृक्षा जिगमिषंति-वृक्षा गच्छं-

तिकिम्।धातोःक्रियायाःपौनः पुन्येऽतिशयेचयक्यङ्लुक्च।भूधातुः।बोभूयते,-बोभवीति-बोभोति।।पुनःपुनरतिशयेनवाभवतीत्यर्थः ॥ सूच्धातुःसोसूच्यते।गत्यर्थाद्धातोःकौटिल्येयङ्।।कुटिलं व्रजति-वा व्रज्यते।।कुटिलं गच्छति-जंगम्यते।। लुपादिभ्यःक्रियागर्हायांयङ्॥ गर्हितंलुंपति-लोलुप्यते॥ गर्हितं चरति-चंचूर्यते।।अथात्मसंबंधिभूतादिच्छाकर्मणः सुबंतादिच्छायां क्यच्काम्यच्च।।ऋषभमात्मनइच्छति-ऋषभीयति-ऋषभकाम्यति ॥ आत्मनःपुत्रमिच्छति—पुत्रीयति-पुत्रकाम्यति ॥ गामात्मनइच्छति-गव्यति-गोकाम्यति ॥ यशस्यति-यशस्काम्यति ।।कर्मरूपादुपमानात्सुबन्तात्सदृशाचारेक्यच् ।।पुत्रमिवाचरति-पुत्रीयति-छात्रंगुरुः ॥ पुत्रकर्मकाचारसदृशो यःशिष्यकर्मकाचारस्तत्कर्तेत्यर्थः ।।द्विजंविष्णु-

वदाचरति-विष्णूयति॥ प्रासादइवाचरति-प्रासादीयति-कुटचाम्॥कर्तृरूपादुपमानात्सुबन्तात्सदृशाचारेक्यङ् ॥ कृष्णइवाचरति-कृष्णायते ॥ यशइवाचरति-यशायते-यशस्यते वा॥विद्वानिवाचरति-विद्वायते ॥ कुमारीवाचरति-कुमारायते ॥ गुर्वीवाचरति-गुरूयते ॥ त्वमिवाचरति त्वद्यते ॥ अहमिवाचरति-मद्यते ॥ हरिणीवाचरति-हरितायते॥ उपमानभूतात्कर्तुः प्रातिपदिकात्सदृशाचारे क्विप् ॥कृष्णइवाचरति कृष्णति ॥ मालेवाचरति-मालाति ॥ कविरिवाचरति-कवयति॥पितेवाचरति-पितरति ॥ इदमिवाचरति-इदामति ॥राजेवाचरति-राजानति ॥ द्यौरिवाचरति-द्यवति॥भृशादिशब्देभ्यो भवतीत्यर्थेऽभूततद्भावेक्यङ् ॥ अभृशोभृशोभवति-भृशायते ॥ लोहितशब्दाद्भवतीत्यर्थेऽभूत-

तद्भावेक्यष् अलोहितोलोहितोभवति-लोहिताय-
ते-लोहितायति ॥ पटत्पटद्भवति पटपटा-
यते । कष्टशब्दात्क्रमणइत्यर्थे क्यष्॥कष्टायक्रम-
ते-कष्टायते॥पापं कर्तुमुत्सहत इत्यर्थः॥शब्दा-
दिशब्देभ्यःकरोत्यर्थेक्यच ॥शब्दंकरोति-शब्दा-
यते॥ वैरं करोति-वैरायते॥मुंडादिशब्देभ्योधा-
त्वर्थे णिच्॥मुंडंकरोति-मुंडयति॥हलं गृह्णाति-
हलयति ॥ तूस्तानि वहंति विस्तूयति ॥ पाशं
विमुंचति-विपाशयति॥रूपं पश्यति--रूपयति॥
वीणयोपगायति-उपवीणयति॥ तूलेनानुकुष्णा-
ति--अनुतूलयति॥ तूलेनानुघट्टयतीत्यर्थः॥श्लो-
कैरुपस्तौति--उपश्लोकयति ॥ सेनयाऽभियाति
अभिषेणयति ॥ लोमान्यनुमार्ष्टि-अनुलोमय-
ति॥ वर्मणा संनह्यति--संवर्मयति॥इत्यपूर्वधातू-
त्पादनप्रकारः ॥ अथ लकारार्थविचारः॥अन-

द्यतनभूते स्मृतिबोधकपदयोगेयच्छब्दयोगाभावे लृट् ॥ यथा स्मरसि कृष्ण गोकुले वत्स्यामः ॥ यच्छब्दयोगेतु-अभिजानासिकृष्णयद्वने अभुंज्महि ॥ साकांक्षस्मृतिबोधकपदयोगे भूतानद्यतने लृट्लङ्च।स्मरसिकृष्णगोकुलेवत्स्यामस्तत्रगाश्चारयिष्यामः ॥ स्मरसिकृष्णगोकुलेऽवसामतत्र गाआचारयामवा।परोक्षेऽनद्यतनभूतेलिट्॥राजा चकार ॥ अपह्नवे लिट् ॥ कलिंगेष्ववात्सीरिति प्रश्ने नाहं कलिंगाञ्जगामेत्युत्तरंसापह्नवम्॥ समीपकालेप्रश्नेलिट्प्राप्तौलङ्लिटौ॥ देवदत्तोऽगच्छत्किम्-जगामकिम्॥स्मशब्दयोगेभूतेपरोक्षानद्यतनेलट्॥यजतिस्मयुधिष्ठिरः ॥स्मयोगेअपरोक्षेभूतेऽनद्यतनेलट् ॥ एवंस्मपिताब्रवीति॥ ननुशब्दयोगेप्रश्नोत्तरेभूतेलट्॥अकार्षीःकिमितिप्रश्ने ननु करोमिभोरित्युत्तरम् ॥ नशब्दयोगेनुश-

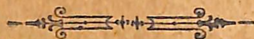
ब्दयोगेचप्रश्नोत्तरेभूतेलङ्लट्वा ।अकार्षीःकिमि
तिप्रश्ने न करोमि-नाकार्षं नु करोमि-न्वकार्षं
वेत्युत्तरम्॥पुराशब्दयोगेस्मशब्दयोगाभावेभूता-
नद्यतनेलुङ्लटौ ॥ इहपुराछात्राअवात्सुः-वसं-
ति वा ॥ इति भूतकालः ॥ अथ भविष्यत्का-
लः ॥ निश्चयद्योतकस्य यावच्छब्दस्य पुराश-
ब्दस्य च योगेभविष्यतिलट्॥यावद्भुंक्ते॥पुराभुं-
क्ते-निश्चयं भोक्ष्यतेइत्यर्थःकदाकर्हि शब्दयोर्यो-
गेलट्॥यथायोगेलुङ्लटौवा॥कदा भुंक्ते-भोक्ष्य-
ते-भोक्ता वा॥कर्हि भुंक्ते-भोक्ष्यते-भोक्ता वा ॥
मुहूर्तानंतरेलिङ्लट्लृट्च ॥ उपाध्यायश्चेदा-
गच्छेत्-आगच्छति-आगमिष्यति-आगंता वा
अथत्वंछंदोऽधीष्व॥क्षिप्रवाचकशब्दयोगेलृट् ॥
वृष्टिश्चेदाशुयास्यति-शीघ्रंवप्स्यामः ॥आशंसा-
वाचकयोगेलिङ्॥ गुरुश्चेदुपेयादाशंसेऽधीयीय॥

॥ इति भविष्यत्कालः ॥ क्रियायाअनिष्पत्तौ-हेतुहेतुमद्भावादौ भूते भविष्यतिच लिङ्॥सुवृष्टि-श्चेदभविष्यत्तदासुभिक्षमभविष्यत् ॥वर्तमानस-मीपभूतेलुङ्लटौ ॥ कदाआगतोसि ॥ अयमाग-च्छामि–आगमं वा ॥ वर्तमानसमीपेभविष्यति लट्लृट्च॥कदाआगमिष्यसि–अयमागच्छामि आगमिष्यामिवा इच्छार्थकपदयोगेलिङ्लोटौ॥ इच्छामिभुंजीय–भुंक्तांवाभवान् ॥ इच्छार्थकधा-तोर्वर्तमानकालेलिङ्लटौ ॥ इच्छेत् इच्छति ॥ क्रियाशक्तौलिङ् ॥ त्वंभारंवहेः॥क्रियायोग्यता-यांलिङ्॥त्वंकन्यांवहेः॥ माङ्योगेलुङ्॥माका-र्षीः॥ उभयोर्धात्वोर्विशेष्यविशेषणभावेविशेष्य क्रियाकालानुरोधेनविशेषणधातोर्भूतभविष्यद्व-र्तमानकालाः ॥ वसन् ददर्श सोमयाजी भविता आगतोऽस्मि वक्ष्यमाण इत्यादि ॥ धातोः

कार्यकारणभावेलिङ्॥कृष्णंनमेच्चेत्सुखंयायात् ॥इति लकारार्थविचारः ॥ इतितिङन्तव्युत्पत्ति-प्रकारः समाप्तः ॥ :अथ साधारणानिवाक्यानि ॥ कालक्षेपंमाकुरु ॥ त्वंशालांगच्छ ॥ गुरोराज्ञया वर्तस्व ॥ गुरोराज्ञापालनीया॥गुरुकृपयाविद्यार्थीविद्वान्भवति॥ममायंसहाध्यायी ॥ अहंव्याकारणमधीये॥किंत्वमर्थशास्त्रंपठसि ॥अयंगुरोरग्रेवक्तुंनबिभेति॥अहंपितुःसकाशंस्थातुमपिनशक्नोमि॥ममेदंपुस्तकंमयास्वयमेवलिखितम्॥ इदं ममषीपात्रमियंमेलेखनी॥ त्वंलेखनकर्मणिनिपुणोऽसि॥नतथाहमस्मि॥एहि आवांबहिःपर्यटनायगच्छावः आराममवलोकयितुंच॥ममापिवनशोभानिरीक्षणस्यकौतुकमस्ति ॥ ॥इतिसाधारणवाक्यानि॥ इति धातुरूपावलिःसमाप्ता ॥ ॥

॥ श्रीः ॥

अथ लघुधातुपाठः ।

भू सत्तायाम् १ चिती संज्ञाने२ च्युतिर् आसेचने ३श्च्युतिर् क्षरणे ४ मंथ विलोडने ५ गद व्याक्तायां वाचि ६णद अव्यक्ते शब्दे७ अर्द पीडने ८ खाद भक्षणे ९ टुनदि समृद्धौ१० णिदि कुत्सायाम् ११ अञ्चु गतिपूजनयोः१२ व्रज गतौ१३क्षि क्षये १४ चमु अदने १५ ष्ठिवु निरसने १६ गुपू रक्षणे १७धूप तप संतापे१८ । १९जप जल्प व्यक्तायां वाचि २०।२१क्रमु पादविक्षेपे२२ यम उपरमे २३ भण क्वण शब्दे २४।२५णम प्रह्वत्वे शब्दे च २६ गम्लृ गतौ २७ फल निष्पत्तौ २८ चल कम्पने२९ चर गतिभक्षणयोः ३० जि जये ३१ कृष विलेखने ३२ वृष वर्षणे ३३ सृप्लृ गतौ ३४ क्रुश आह्वाने

रोदने च ३५ दह भस्मीकरणे ३६ धिवि प्रीणने ३७ ग्लै म्लै हर्षक्षये ३८ । ३९ गै शब्दे४० दृशिर् प्रेक्षणे ४१ सृ गतौ ४२ श्रु श्रवणे४३पद्लृ विशरण-गत्यवसादनेषु४४पा पाने ४५ घ्रा गन्धोपादाने४६ ष्ठा गतिनिवृत्तौ४७ रुह बीजजन्मनिप्रादुर्भावे च ४८ तॄ प्लवनतरणयोः४९दंश दशने ५० कित रोगापन-यने संशये च ५१पत्लृ पतने५२भ्रमु चलने५३ टुवम् उद्गिरणे ५४वस निवासे५५ वद व्यक्तायां वाचि५६

इति परस्मैपदिनः ॥

ईक्ष दर्शने५७चेष्ट चेष्टायाम् ५८ ष्वंज परिष्वंगे ५९ त्रपूष् लज्जायाम् ६० जृभि गात्रविनामे६१क्ष-मूष् सहने६२भ्राजृ दीप्तौ६३ तिज निशाने क्षमायां च ६४ गुप गोपनकुत्सनयोः ६५ कमु कान्तौ ६६ अय गतौ ६७ षेवृ सेवने ६८ प्लुङ् उत्प्लवने ६९

च्युङ् पतने७० त्रैङ् पालने७१ डीङ् विहायसा गतौ ७२ स्मिङ् ईषद्धसने ७३ द्युतदीप्तौ ७४रुचदीप्ता-वभिप्रीतौ च ७५ शुभ दीप्तौ७६वृतु वर्तने७७स्यन्दू प्रस्रवणे ७८ व्यथ दुःखे ७९ रमु क्रीडायाम् ८० लोकृ दर्शने ८१शकि शंकायाम्८२ढौकृ गतौ ८३ लघि भोजननिवृत्तौ ८४ बाधृ पीडायाम् ८५ दध धारणे८६वदि अभिवादनस्तुत्योः ८७स्पदि किंचिच्चलने८८मुद हर्षे८९ दद दाने ९० यती प्रयत्ने९१ षह मर्षणे ९२ गाहू विलोडने९३ गृहू ग्रहणे ९४ ॥

इत्यात्मनेपदिनः ॥

राजृ दीप्तौ ९५ खन खनने ९६ हृञ् हरणे ९७ भज सेवायाम्९८ श्रिञ् सेवायाम् ९९लष कान्तौ १०० भृञ् भरणे १०१ धृञ् धारणे १०२ णीञ् प्रापणे १०३टुयाचृ याच्ञायाम्१०४यज देवपूजा-

याम् १०५ वह प्रापणे १०६ डुपचष् पाके १०७ शप आक्रोशे १०८ बुधिर् बोधने १०९ ॥

इति उभयपदिनः ॥

इति भ्वादयः ॥ १ ॥

अद भक्षणे १ मा माने २ या प्रापणे ३ ख्या प्रकथने ४ पा रक्षणे ५ भा दीप्तौ ६ ष्णा शौचे ७ हन हिंसागत्योः ८ द्रा कुत्सायाम् ९ रु शब्दे १० णु स्तुतौ ११ ष्णु प्रस्रवणे १२ इण गतौ १३ विद ज्ञाने १४ अस भुवि १५ मृजूष् शुद्धौ १६ वच परिभाषणे १७ रुदिर अश्रुविमोचने १८ ञिष्वप् शये १९ श्वस प्राणने २० जागृ निद्राक्षये २१ शासु अनुशिष्टौ २२ चकासृ दीप्तौ २३ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

चक्षिङ् व्यक्तायां वाचि २४ ईर गतौ कम्पने च २५

आङः शासु इच्छायाम् २६ णिजिर् शुद्धौ २७ ईड स्तुतौ २८ आस उपवेशने २९ वस अच्छादने ३० षूङ् प्राणिप्रसवे ३१ शीङ् स्वप्ने ३२॥

इति आत्मनेपदिनः ॥

द्विष अप्रीतौ ३३ दुह प्रपूरणे ३४ दिह उपचये ३५ लिह आस्वादने ३६ षुञ् स्तुतौ ३७ ब्रूञ् व्यक्तायां वाचि ३८

इति उभयपदिनः ॥

इति अदादयः ॥ २ ॥

हु दानादनयोः १ ञिभी भये २ ह्री लज्जायाम् ३ ओहाक् त्यागे ४ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

माङ् माने ५ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

डुभृञ् धारणपोषणयोः ६ डुदाञ् दाने ७ डुधाञ् धारणपोषणयोः ८ ॥

इति उभयपदिनः ॥

इति ह्वादयः ॥ ३ ॥

दिवु क्रीडाद्युत्योः १ षिवु तन्तुसन्ताने २ ष्ठिवु निरसने ३ नृती गात्रविक्षेपे ४ त्रसी उद्वेगे ५ क्षिप प्रेरणे ६ राध साध संसिद्धौ ७। ८ व्यध ताडने ९ पुष पुष्टौ १० शुष शोषणे ११ तुष तुष्टौ १२ दुष वैकृत्ये १३ श्लिष आलिंगने १४ क्रुध क्रोधे १५ षिधु संराद्धौ १६ णश अदर्शने १७ तृप प्रीणने १८ द्रुह जिघांसायाम् १९ मुह वैचित्ये २० शमु उपशमे २१ भ्रमु अनवस्थाने २२ मदी हर्षे २३ असु क्षेपणे २४ हृष तुष्टौ २५ कुप क्रोधे २६ लुभ अभिकांक्षायाम् २७ क्षुभ संचलने २८ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

षुञ् प्राणिप्रसवे २९ दूङ् परितापे ३० डीङ् विहायसागतौ ३१ लीङ् श्लेषणे ३२ पीङ् पाने ३३ माङ् माने ३४ प्रीङ् प्रीतौ ३५ जनी प्रादुर्भावे ३६ दीपी दीप्तौ ३७ तप ऐश्वर्ये ३८ पद गतौ ३९ खिद दैन्ये ४० विद सत्तायाम् ४१ बुध अवगमने ४२ युध संप्रहारे ४३ मन ज्ञाने ४४ युज समाधौ ४५ सृज विसर्गे ४६

इति आत्मनेपदिनः ॥

मृष तितिक्षायाम् ४७ रञ्ज रागे ४८ शक मर्षणे ४९ शप आक्रोशे ५० णह बन्धने ५१ ॥

इति उभयपदिनः ॥

इतिदिवादयः ॥ ४ ॥

षुञ् अभिषवे १ चिञ् चयने २ वृञ् वरणे ३ धूञ् कम्पने ॥ ४ ॥

इतिउभयपदिनः ॥

टुदु उपतापे ५ आप्लृ व्याप्तौ ६ शक्लृ शक्तौ ७ क्षि क्षये ८ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

अशूङ् व्याप्तौ ९ ॥

इतिआत्मनेपदी ॥

इति स्वादयः ॥ ५ ॥

रुधिर् आवरणे १ छिदर् द्वैधीकरणे २ युजिर् योगे ३

इति उभयपदिनः ॥

शिष्लृ विशेषणे ४ पिष्लृ संचूर्णने ५ भञ्जो आमर्दने ६ भुज पालनाभ्यवहारयोः ७ हिसि हिंसायाम् ८ अञ्जू व्यक्तिम्रक्षणकांतिगतिषु ९ ओविजी भयचलनयोः १०

इति परस्मैपदिनः ॥

इति रुधादयः ॥ ६ ॥

तनु विस्तारे १ क्षिणु हिंसायाम् २ डुकृञ् करणे ३ ॥

इति उभयपदिनः ॥

मनु अवबोधने ४ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति तनादयः ॥ ७ ॥

तुद व्यथने १ णुद प्रेरणे२ दिश अतिसर्जने३ क्षिप प्रेरणे ४ कृष विलेखने ५ मिल सङ्गमे६ मुच्लृ मोक्षणे ७ लुप्लृ छेदने ८ विद्लृ लाभे ९ लिप उपदेहे १० षिच क्षरणे ॥ ११॥ ॥

इति उभयपदिनः ॥

उज्झ त्यागे १२ लुभ विमोहने १३ गुम्फ ग्रन्थे १४ कुच संकोचने १५ स्फुट विकसने १६ त्रुट छेदने १७ स्फुर स्फुरणे १८ कृती छेदने १९ गृ निगरणे २० स्पृश स्पर्शने २१ प्रच्छ ज्ञीप्सायाम् २२ सृज विसर्गे २३ टुमस्जो शुद्धौ २४ इष इच्छायाम् २५ विश प्रवेशने २६ कॄ विक्षेपे २७ रुजो भंगे २८

इति परस्मैपदिनः ॥

जुषी प्रीतिसेवनयोः ॥ २९ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति तुदादयः ॥ ८ ॥

डुक्रीञ् द्रव्यविनिमये १ प्रीञ् तर्पणे २ पूञ् पवने ३ लूञ् छेदने ४ वृञ् वरणे ५ धूञ् कम्पने ६ ग्रह उपादाने ॥ ७ ॥

इति उभयपदिनः ॥

दृ विदारणे ८ ज्ञा अवबोधने ९ बंध बन्धने १० मन्थ विलोडने ११ ग्रन्थ संदर्भे १२ मृद क्षोदे १३ क्लिशू विबाधने १४ अश भोजने १५ पुष पुष्टौ १६ मुष स्तेये ॥ १७ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

वृङ् संभक्तौ ॥ १८ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति क्र्यादयः ॥ ९ ॥

चुर स्तेये १ चिति स्मृत्याम् २ पीड अवगाहने ३ तड आघाते ४ ज्ञप ज्ञानज्ञापनयोः ५ रह त्यागे ६ चित संचेतने ७ मंत्रि गुप्तभाषणे ८ शमलक्ष आलोचने ९।१० ज्ञानियोगे ११ लोकृ लोचृ भाषायाम् १२ १३ कथ वाक्यप्रबन्धे १४ वर ईप्सायाम् १५ गण संख्याने १६ रच प्रतियत्ने १७ कल गतौ संख्याने च १८ स्पृह ईप्सायाम् १९ सूच पैशुन्ये २० अर्थ उपयाचने २१

इति चुरादयः ॥ १० ॥

कण्डूञ् गात्रविघर्षणे १ मन्तु अपराधे २ रोष इत्येके । वल्गु पूजामाधुर्ययोः ३ असु उपतापे ४ लेट लोट धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने च । ६ लेला दीप्तौ ॥७॥

इति कण्ड्वादयः ॥

॥ इति लघुधातुपाठः ॥

खेमराज श्रीकृष्णदास "श्रीवेंकटेश्वर" स्टीम्–यन्त्रालय–बम्बई.

क्रय्यपुस्तकें (व्याकरणग्रन्थाः)

नाम.	की. रु. आ.
सिद्धान्तकौमुदी–महामहोपाध्याय भट्टोजी दीक्षित विरचिता पाणिनीयशिक्षा परिभाषा अष्टाध्यायी गणपाठ धातुपाठ लिंगानुशासन सूत्रपाठ अकाराद्यनुक्रमणिकाधातुसूचीभिः समेता	२–०
सिद्धान्तकौमुदी–तत्त्वबोधिनी टीकासमेत संपूर्ण । इसके लौकिकभागमें–तत्त्वबोधिनी टीका, वैदिकभागमें–सुबोधिनी टीका, लिंगानुशासनमें चन्द्रकला टीका और महामहोपाध्याय पं० शिवदत्त	

चक्रधर

नाम.	की. रु. आ.
विरचित टिप्पणियें युक्त कीगई हैं । तथा गणपाठ आदिभी संयुक्तहैं	४—८
सिद्धान्तकौमुदी—केवल तत्त्वबोधिनी टीका पूर्वार्द्ध	२—०
सिद्धान्तकौमुदी—भाषाटीका सहित हिन्दी संसारमें पाणिनीयशब्दशास्त्रका पूर्णरहस्य जानलीजिये ...	१०—०
अष्टाध्यायी—गणपाठ, धातुपाठ, लिंगानुशासन.	०—१२
अष्टाध्यायी सूत्रपाठ— इसके पढनेसे कौमुदीका जल्दी पठन होताहै...	०—३
लघुत्रिमुनिकल्पतरु—पाणिनीय आदिका वृत्तांत.	०—४